

Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2007

Romke Kleefstra

SOVON-inventarisatierapport 2007/21
Dit rapport is samengesteld in opdracht van
Vereniging Natuurmonumenten

Colofon

© SOVON Vogelonderzoek Nederland

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Vereniging Natuurmonumenten.

Tekst en foto's: Romke Kleefstra

Lay-out: Romke Kleefstra en Peter Eekelder

Drukwerk: Druk en Vorm, Nijmegen

Wijze van citeren: Kleefstra R. 2007. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2007. SOVON-inventarisatierapport 2007/21 . SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SOVON Vogelonderzoek Nederland en/of de opdrachtgever.

ISSN: 1382-6247

SOVON Vogelonderzoek Nederland

Rijksstraatweg 178

6573 DG Beek-Ubbergen

Tel.: 024-6848111

Fax: 024-6848122

E-mail: info@sovon.nl

Website: www.sovon.nl

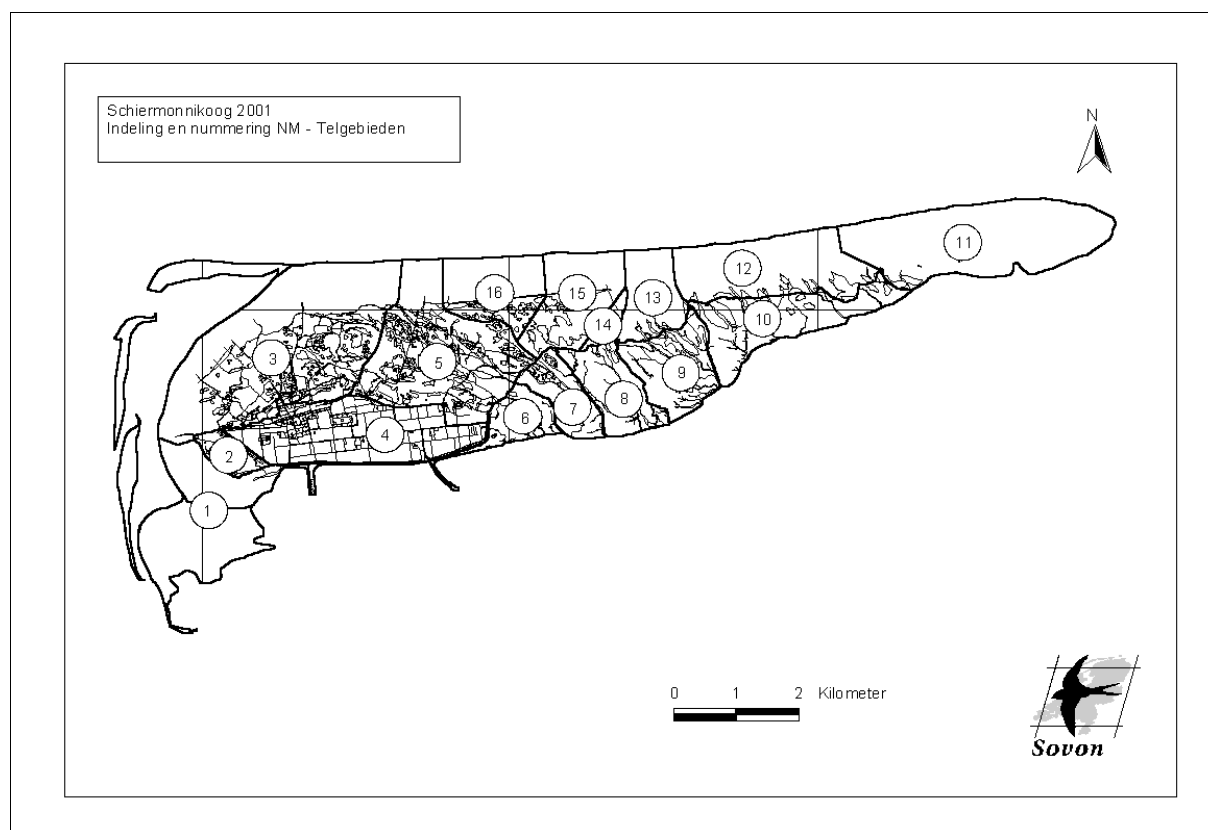
Inhoudsopgave

	Blz.
1. Inleiding	3
2. Methode	4
2.1. Kader	4
2.2. Methode en veldwerk	4
2.3. Weersomstandigheden	4
3. Resultaten	6
3.1. Soorten en aantallen	6
3.2. Broedvogeltrends in de periode 1998-2007	7
3.3. Enkele soortbesprekingen	9
4. Literatuur	11
Bijlage: verspreidingskaarten	

1. Inleiding

In opdracht van Vereniging Natuurmonumenten inventariseert SOVON Vogelonderzoek Nederland sinds 1998 jaarlijks een viertal steekproefgebieden op de Oosterkwelder van Schiermonnikoog. Het gaat om de deelgebieden 11, 12, 13 en 14 (figuur 1). Ruwweg gaat het om het gebied ten oosten van de Stuifdijk en ten noorden van het pad dat over de Oosterkwelder loopt. De oppervlakte bedraagt ruim 900 ha. Evenals in 1998 en 2006 is de inventarisatie uitgevoerd door de samensteller van dit rapport, werkzaam bij SOVON. Otto Overdijk droeg aanvullende informatie aan over Kleine Zilverreigers.

Dit rapport beschrijft de resultaten van de inventarisatie in het voorjaar van 2007. Daarbij worden de resultaten vergeleken met de inventarisaties in de periode 1998-2006.

Figuur 1. Overzichtskartaal van Schiermonnikoog met de ligging van de telgebieden.

2. Methode

2.1. Kader

Het monitoren van broedvogels in de vier vaste steekproefgebieden op Schiermonnikoog heeft als doel de verspreiding en de aantallen territoria én vooral de aantalsontwikkeling van karakteristieke broedvogelsoorten in kaart te brengen.

2.2. Methode en veldwerk

Bij de verzameling en interpretatie van de gegevens werd gewerkt conform de richtlijnen van de SOVON BMP-handleiding (Van Dijk 2004). Alle soorten werden gekarteerd. Bij kolonievogels als meeuwen en sterns is gewerkt conform de richtlijnen van de SOVON LSB-handleiding (Van Dijk *et al.* 2004) en de werkwijze zoals die voorgaande jaren toegepast werd (Oosterhuis 2005). Voor het verkrijgen van een betrouwbaar aantal van de Kleine Zilverreiger zijn nesten opgezocht.

In het veld werd gewerkt met veldkaarten waarop op basis van zichtbare GPS-punten en met behulp van een GPS waarnemingen ingetekend werden. De gemaakte veldnotities werden na iedere inventarisatieronde verwerkt op soortkaarten, waarop de GPS-punten ook aangegeven staan. Bij invoer van de geïnterpreteerde gegevens in GIS konden zodoende aan de hand van de coördinaten van de GPS-punten territoria zo exact mogelijk geplot worden.

In totaal werden vijf bezoeken aan het gebied gebracht (tabel 1). Alle vonden plaats onder gunstige omstandigheden, behalve het vierde bezoek dat noodgedwongen afgebroken werd door snel naderend noodweer (slagregen en onweer). Zoals in voorgaande jaren werd de te lopen route aangepast aan terreingesteldheid, de tijd van de dag en weersomstandigheden.

Tabel 1. Tijdsinvestering in de steekproefgebieden op Schiermonnikoog in 2007.

Datum	Begin	Eind	Minuten
13 april	06.50	14.30	460
04 mei	05.50	12.45	415
31 mei	05.05	13.25	500
04 juli	04.55	10.15	320
26 juli	10.50	16.30	340

2.3. Weersomstandigheden

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperatuur zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt, zeker bij vogels, ook af bij hoge temperaturen. Vandaar een korte beschrijving van het weer in het broedseizoen van 2007 aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI. In tabel 2 zijn enkele variabelen samengevat.

Maart

Maart 2007 was zeer zacht en zonnig met in De Bilt een gemiddelde temperatuur van 8.0° C tegen 5.8° C normaal. Het aantal vorstdagen bedroeg drie en lag derhalve ruim onder het gemiddelde van negen. De neerslaghoeveelheden waren normaal. Het aantal zonuren is gemiddeld over het land uitgekomen op 183 tegen een langjarig gemiddelde van 115 uur. Daarmee was maart zeer zonnig. De zon scheen uitzonderlijk veel in het noordelijk kustgebied. In Leeuwarden was maart met 211 zonuren

het zonnigst. In De Bilt werden 157 uren zon geregistreerd. Landelijk viel er gemiddeld 69 mm neerslag; het langjarig gemiddelde is 65 mm.

April

April 2007 was een echte recordmaand: het was in heel Nederland extreem zacht, droog en zonnig. Met in De Bilt een gemiddelde temperatuur van 13,1° C tegen 8,3° C normaal eindigde april 2007 als veruit de zachtste sinds het begin van de waarnemingen in 1706. Op 14 april werd met 27,6° C de eerste zomerse dag geregistreerd. Er volgden nog zes zomerse dagen met een temperatuur van boven de 25 graden (het oude record stond op drie). Het aantal warme dagen kwam deze maand uit op het recordaantal van 14 dagen tegen normaal twee. April was voorts uitzonderlijk droog: gemiddeld viel er slechts 0,4 mm tegen 44 mm normaal. Met een landelijk gemiddelde van 280 zonuren tegen een gemiddelde van 162 was april ook nog eens bijzonder rijk aan zonuren.

Mei

Mei 2007 was warm, zeer nat en kende een normaal aantal zonuren. Met in De Bilt een gemiddelde temperatuur van 14,1° C tegen een langjarig gemiddelde van 12,7° C was het aan de warme kant. Veel uitschieters waren er niet: er werd in De Bilt slechts één zomerse dag geregistreerd tegen drie gemiddeld. Met een landelijk gemiddelde van 104 mm neerslag tegen 57 mm normaal was mei zeer nat. De zon scheen relatief veel in het noordoosten (bijv. 228 zonuren in Stavoren), terwijl het zuidoosten relatief vaak bewolkt was (bijv. 172 zonuren in Maastricht).

Juni

Juni 2007 was erg warm, maar tevens nat en vrij somber. Met in De Bilt een gemiddelde temperatuur van 17,5° C tegen 15,2° C normaal eindigde juni op een gedeelde vijfde plaats in de rij van warmste junimaanden sinds 1901. In De Bilt werden in totaal 22 warme dagen (maximumtemperatuur 20,0 o C of hoger) geregistreerd tegen een langjarig gemiddelde van 12. Met gemiddeld over het land 96 mm neerslag tegen een langjarig gemiddelde van 71 mm was juni aan de natte kant. De zon scheen het meest in het noordwesten van het land met in De Kooy 191 zonuren. Het Waddengebied werd op 26 juni geconfronteerd met een noordwesterstorm, die kort maar krachtig was en het tij flink opstuwde.

Juli

Juli 2007 was zeer nat, aan de sombere kant en vrij koel. Vrijwel de gehele maand bepaalden depressies het weer. Met een landelijk gemiddelde van 155 mm was het de op één na natste julimaand sinds 1906. Normaal valt er gemiddeld over het land 70 mm. De meeste neerslag viel in de westelijke helft van het land, de minste in het zuidoosten. Met in De Bilt een gemiddelde temperatuur van 17,0° C tegen normaal 17,4° C was juli aan de koele kant.

Tabel 2. Enkele weersvariabelen in De Bilt in de periode maart-juli 2007, op basis van het KNMI. ref. staat voor de referentie waarden (langjarig gemiddelde).

	Gem. temp °C	Ref	Neerslag in mm	Ref	Zonneschijn in %	Ref	Wind (m/s)	Ref
Maart	8,0	5,6	69	65	50	31	5.3	5.4
April	12,6	8,0	0,3	44	67	39	3.9	4.9
Mei	13,7	12,3	104	57	41	43	4.7	4.5
Juni	17,0	14,9	96	71	33	38	4.1	4.4
Juli	16,8	17,1	155	70	37	40	5.0	4.3

3. Resultaten

3.1. Soorten en aantallen

In het voorjaar van 2007 werden in de vier steekproefgebieden in totaal 35 verschillende soorten broedvogels vastgesteld (tabel 3). Dat komt overeen met 2006, maar is lager dan in de jaren daarvoor (37-45 soorten). Van de 35 vastgestelde soorten staan er acht op de Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels (Van Beusekom *et al.* 2005). Het gaat om Kleine Zilverreiger, Tureluur, Visdief, Velduil, Veldleeuwerik, Graspieper, Spotvogel en Kneu.

Tabel 3. Vastgestelde soorten en aantallen territoria in de telgebieden 11, 12, 13 en 14 op Schiermonnikoog in 2007.

soort	Telgebied 11	Telgebied 12	Telgebied 13	Telgebied 14	Totaal
Kleine Zilverreiger					17
Bergeend	20	16	12	1	49
Wilde Eend	1	0	0	0	1
Bruine Kiekendief	0	2	2	0	4
Fazant	0	0	7	1	8
Scholekster	27	12	6	0	45
Kluut	7	0	0	0	7
Kievit	1	3	1	0	5
Wulp	4	2	5	0	11
Tureluur	2	0	0	0	2
Kokmeeuw	260	0	0	0	260
Stormmeeuw	39	17	1	0	57
Kleine Mantelmeeuw	544	2656	621	0	3821
Scandinavische Zilvermeeuw	545	1435	324	0	2304
Visdief	15	0	0	0	15
Noordse Stern	12	0	0	0	12
Holenduif	2	0	0	0	2
Velduil	0	0	1	0	1
Veldleeuwerik	39	26	15	1	81
Graspieper	32	29	18	2	81
Winterkoning	0	1	11	1	13
Heggenmus	0	0	1	0	1
Merel	0	0	2	1	3
Sprinkhaanzanger	0	0	5	1	6
Rietzanger	0	0	3	1	4
Spotvogel	0	0	0	1	1
Braamsluiper	0	0	7	0	7
Grasmus	0	0	11	1	12
Fitis	0	1	18	1	20
Ekster	0	1	0	0	1
Kauw	6	17	9	0	32
Kneu	0	0	1	1	2
Rietgors	0	0	12	2	14
Soepgans	1	1	0	0	2
Totaal	1557	4219	1093	15	6901

3.2. Broedvogeltrends in de periode 1998-2007

In 1998 is aangevangen met het monitoren van broedvogels in de vaste steekproefgebieden op Schiermonnikoog (Kleefstra 1998). Daarmee is 2007 is het tiende jaar op rij dat de broedvogels in kaart zijn gebracht. Dat geeft gelegenheid om nader naar trends te kijken.

Door de bank genomen zijn de aantallen van het gros van de soorten redelijk constant (tabel 4), afgezien van fluctuaties. Oosterhuis (2005) stelde vast, naar aanleiding van de inventarisatie in 2005, dat ruigteminnende soorten als Grasmus, Winterkoning en Rietgors tenderden naar een toename, vermoedelijk samenhangend met een uitbreiding van het areaal duindoornstruweel en riet. Echter, de afgelopen twee jaren zijn de aantallen van deze soorten weer afgenomen, alsook die van Sprinkhaanzanger en Kneu. Mochten de soorten van verruiging geprofiteerd hebben, dan is dat voorlopig kortstondig geweest. Bovendien laten sommige soorten die van verruiging zouden kunnen profiteren de laatste jaren verstek gaan, zoals Koekoek, Nachtegaal, Roodborsttapuit, Bosrietzanger, Zwartkop en Tjiftjaf.

Soorten die tot en met 2005 een negatieve trend vertoonden zijn Bergeend, Scholekster, Zilvermeeuw en Veldleeuwrik (Oosterhuis 2005). Afgezien van de Scholekster laten al deze soorten na 2005 enig herstel zien, waarbij de vastgestelde aantallen in 2007 zelfs hoog te noemen zijn. Met name op basis van de ontwikkelingen in de laatste jaren lijken de aantallen van enkele soorten van open en vaak laaggelegen kwelderdelen onder druk te staan. Het gaat dan om soorten als Scholekster, Kluut, Kievit, Tureluur en Visdief, terwijl Bontbekplevier en Strandplevier inmiddels verdwenen zijn als broedvogel. Zoals Oosterhuis (2005) reeds aangeeft is geschikte broedterrein op de kwelder onderhevig aan verruiging, waar tegenover staat dat er nieuw broedgebied ontstaat in de pioniersvegetaties op de strandvlakte. Op basis van de integrale kartering in 2006 lijkt die uitbreiding van het broedareaal vooralsnog alleen plaats te vinden op het westelijke deel van het eiland. Daarnaast zijn de vastgestelde aantallen onderhevig aan inventarisatieperikelen, zoals late vestiging (Kievit) en overstromingen (Scholekster). Hier wordt in de soortbespreking nader op ingegaan.

Jonge Kleine Zilverreiger

foto: Romke Kleefstra

Tabel 4. Soorten en aantallen territoria van broedvogels in de telgebieden 11 t/m 14 op Schiermonnikoog in de periode 1998-2007 (Kleefstra 1998, De Boer 2000^{A&B}, Klemann 2001, Oosterhuis *in serie*, Klemann & Kleefstra 2006).

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Kl. Zilverreiger	0	0	0	2	1	0	6	10	7	17
Lepelaar	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Soepgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Brandgans	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Bergeend	28	38	48	43	44	36	29	27	28	49
Krakeend	2	0	1	0	0	1	1	0	0	0
Wilde Eend	5	5	6	4	3	3	4	5	0	1
Slobeend	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0
Eider	686	++	++	528	++	++	++	++	++	++
Br.Kiekendief	2	1	2	4	2	2	3	3	4	4
Bl. Kiekendief	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0
Torenvalk	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Slechtvalk (terr. paar)	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Kwartel	0	0	2	1	1	0	1	2	0	0
Fazant	8	15	9	6	4	6	5	7	++	8
Scholekster	49	149	113	197	120	109	93	79	91	45
Kluut	12	22	5	17	20	23	18	52	13	7
Bontbekplevier	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0
Strandplevier	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Kievit	7	4	3	6	8	11	12	11	6	5
Wulp	16	19	17	16	15	13	11	13	15	11
Tureluur	4	2	2	2	3	2	6	4	0	2
Zwartkopmeeuw	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Kokmeeuw	725	23	1	575	135	152	7	237	50	260
Stormmeeuw	16	112	43	190	27	25	31	44	65	57
Kl. Mantelmeeuw	2883	2696	1933	5482	2280	2108	2432	2194	3098	3821
Zilvermeeuw	3061	2931	2416	6009	3240	2511	1802	1207	1879	2304
Gr. Mantelmeeuw	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Grote stern	0	++	++	1	0	550	0	30	0	0
Visdief	155	83	1	675	100	165	10	334	141	15
Noordse Stern	4	++	++	4	0	15	0	69	9	12
Holenduif	8	5	12	3	5	4	5	4	6	2
Houtduif	3	7	11	3	7	4	4	9	++	0
Koekoek	3	4	3	1	1	1	1	2	0	0
Velduil	0	0	0	0	1	1	1	1	2	1
Veldleeuwerik	49	61	82	86	82	62	54	49	65	81
Oeverzwaluw	0	0	2	0	0	0	0	3	0	0
Graspieper	59	51	58	75	60	52	61	66	53	81
Witte Kwikstaart	0	0	0	4	2	2	2	2	++	0
Winterkoning	8	7	11	13	17	21	26	20	++	13
Heggenmus	0	1	2	2	3	1	1	0	1	1
Nachtegaal	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0
Blauwborst	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Roodborsttapuit	3	1	2	3	2	2	1	1	0	0
Tapuit	3	3	3	3	2	1	2	1	1	0
Merel	3	1	0	1	0	0	0	0	++	3
Sprinkhaanzanger	7	3	7	5	10	12	10	12	8	6
Rietzanger	2	1	6	1	2	4	10	6	2	4
Bosrietzanger	3	1	0	1	0	0	3	2	0	0
Kleine karekiet	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Spotvogel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Braamsluiper	0	3	2	1	1	1	4	2	3	7
Grasmus	9	16	8	11	12	9	16	21	15	12
Zwartkop	0	0	0	0	1	1	3	1	0	0
Tjiftjaf	0	0	0	1	0	0	2	0	++	0
Fitis	15	23	29	8	21	14	17	19	++	20
Ekster	1	3	6	4	2	1	2	2	1	1
Kauw	27	20	35	68	31	25	24	15	24	32
Zwarte Kraai	1	0	1	4	2	2	3	3	0	0
Kneu	4	2	5	3	4	3	6	5	1	2
Rietgors	13	6	11	6	7	8	11	12	5	14
Totaal	7889	6323	4899	14072	6282	5965	4743	4589	5593	6901
Aantal soorten	40	39	40	45	43	42	45	44	35	35

3.3. Enkele soortbesprekingen

In de onderstaande soortbesprekingen wordt overwegend ingegaan op habitatkeus, trend, aard van gemaakte waarnemingen (en evt. daarmee samenhangend foutendiscussies) en broedsuccessen. Wanneer er niets behalve algemeen bekende zaken valt te vertellen, wordt een soort niet behandeld. De verspreidingskaarten van alle soorten zijn opgenomen in Bijlage 1.

Kleine Zilverreiger, 17 territoria

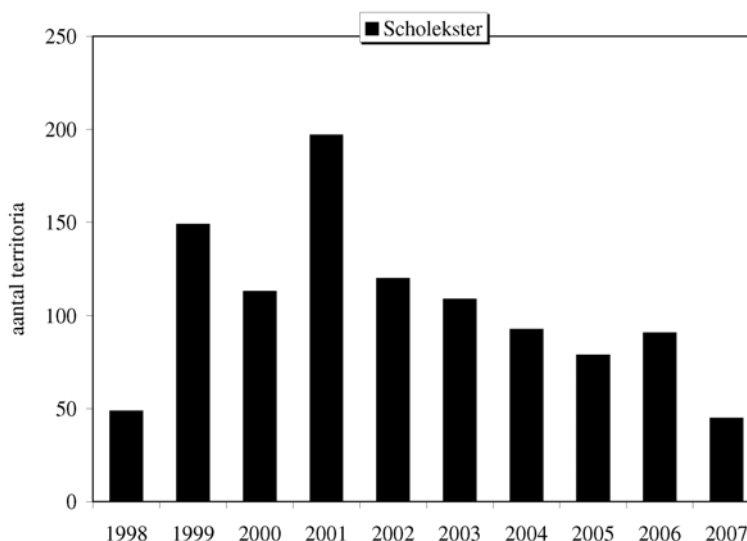
In het voorjaar van 2007 werden 17 broedparen van de Kleine Zilverreiger vastgesteld binnen de vaste steekproefgebieden, een recordaantal voor Schiermonnikoog. In alle territoria werden nesten gevonden, waaronder vijf nieuwe nesten waarin geen eileg is vastgesteld. De eerste nesten werden op 30 mei gevonden, toen enkele paren al enige tijd zaten te broeden, gelet op de aanwezigheid van vliegvlugge jongen op 4 juli. In de rondes erna werden er telkens nieuwe nesten bij gevonden tot in de laatste dagen van juli. In de 12 nesten waarin wel eieren werden gevonden bedroeg de gemiddelde legselgrootte 3.9 ei/nest (range 2-7 eieren). Er vlogen met zekerheid 14 jongen uit, waarvan 10 werden gekleurringd. Vermoedelijk zijn er nog enkele vliegvlugge jongen aan de aandacht ontsnapt, waarmee het totale aantal uitgevlogen jongen op ca. 17 wordt geschat, ofwel 1 vliegvlug jong per paar.

Bruine Kiekendief, 4 territoria

Het aantal van vier territoria komt overeen met 2006 (Klemann & Kleefstra 2006), waarmee de Bruine Kiekendief in de afgelopen tien jaar gestaag is toegenomen. In alle territoria werd een nest gevonden. De gemiddelde legselgrootte bedroeg 4.0 ei/nest (range 2-5 eieren). Eén nest mislukte vermoedelijk in de eifase, de andere drie waren succesvol. Gerekend over alle vier paren vlogen met zekerheid 2.3 jongen per paar uit. Van het meest oostelijke nest is onduidelijk hoeveel jongen uitvlogen. Dit bedroeg minstens drie stuks, mogelijk alle vijf. In het laatste geval zou het gemiddelde aantal uitgevlogen jongen per nest uitkomen op 2.8.

Scholekster, 45 territoria

Het aantal van 45 territoria is het laagste aantal dat in tien jaar broedvogelmonitoring in de vaste steekproefgebieden is vastgesteld. Hier schuilt echter een addertje onder het gras. Voor het vaststellen van scholeksterterritoria zijn conform de BMP-richtlijnen twee waarnemingen nodig, waarvan één tussen de datumgrenzen van 10 mei - 10 juni. Door de opmerkelijk late vestiging was het bij een groot deel van de 79 (territoriale) paren op 30 mei niet mogelijk een tweede waarneming te verkrijgen. Daarnaast bleek begin juli het gros van de paren weggevaagd te zijn met de zomerstorm en het hoge tij van

Figuur 2. Aantalsverloop van de Scholekster in de steekproefgebieden in de periode 1998-2007.

1.98 +NAP van 26 juni. In telgebied 10 hielden zich toen 1050 Scholeksters zich op in sozen op de vloedlijn. Dit alles leidt tot de indruk dat het broedsucces nihil was, hetgeen overeenkomt met de indrukken van het onderzoeksgebied ten westen van de 2° Slenk (K. Oosterbeek, *pers.med.*).

Kluut, 7 territoria

Het aantal broedparen dat van de Kluut de afgelopen tien jaar vastgesteld werd verschilt sterk van jaar op jaar. Met slechts 7 territoria lijkt de soort op de Oosterkwelder onder druk te staan. Geen van de 7 paren zou succesvol zijn, vermoedelijk als gevolg van het hoge tij op 26 juni.

Kievit, 5 territoria

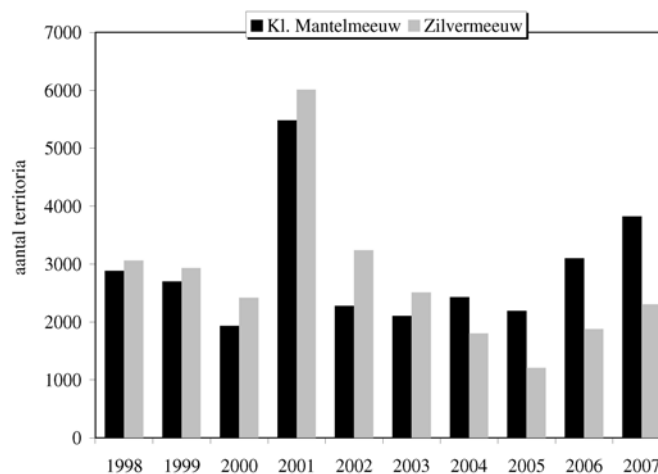
Het aantal van 5 territoria bij de Kievit is aan de lage kant, maar past binnen de aantallen die de afgelopen tien jaar in de vaste steekproefgebieden werden vastgesteld (3-12 terr.). Opgemerkt moet worden dat vermoedelijk meer paren tot broeden komen, maar hier speelt eenzelfde probleem als bij de Scholekster. De soort vestigt zich dusdanig laat in het seizoen dat met de waarnemingen niet aan de richtlijnen van het BMP kan worden voldaan. Zo bleek het aantal territoriale Kieviten begin mei plots hoger te liggen dan in de periode daarvoor. Het ging toen om 21 'geldige waarnemingen', waarvan 15 in de pioniersvegetatie op de strandvlakte. Naar verwachting vindt de soort hier nieuw broedgebied (Oosterhuis 2005).

Kokmeeuw, 260 territoria

Verdeeld over twee locaties werden in totaal 260 paar Kokmeeuwen vastgesteld. Evenals in 2006 leverde een snelle nestcontrole overwegend eenlegsels en lege nesten op. Het broedsucces was vermoedelijk nihil. Beide locaties waren begin juli volledig verlaten.

Kleine Mantelmeeuw, 3831 territoria / Zilvermeeuw, 2304 territoria

Het aantal Kleine Mantelmeeuwen en ook Zilvermeeuwen lijkt weer wat in de lift te zitten in de steekproefgebieden. In 2006 werd reeds bij beide soorten een toename vastgesteld (Klemann & Kleefstra 2006), die in 2007 lijkt door te zetten. Op basis van anekdotische indrukken leken beide soorten eerder tot eileg over te gaan dan in 2006, maar wat met name opviel was het grote aantal vliegvlugge jongen dat zich in juli op de strandvlakte verzamelde. Dit indiceerde goede broedsuccessen bij beide soorten.

Figuur 3. Aantalsverloop van Kleine Mantelmeeuw en Zilvermeeuw in de steekproefgebieden in de periode 1998-2007.

Visdief 15 territoria

In 2007 werden slechts 15 territoria van de Visdief vastgesteld, welke een broedpoging ondernamen tussen de Kokmeeuwen. Evenals bij de Kokmeeuwen was het broedsucces zeer waarschijnlijk nihil. Begin juli was de broedlocatie onbezet.

Velduil, 1 territorium

Op de vaste plek in telgebied 13 werd opnieuw een territorium vastgesteld van de Velduil. In 2006 werd hier nog een legsel met acht eieren gevonden (Klemann & Kleefstra 2006). Ondanks zoeken bleef een nestvondst nu uit. Op 30 mei werd een baltsend exemplaar vastgesteld. Op 4 juli hield zich op dezelfde plek een exemplaar op dat zich territoriaal toonde met diepe vleugelslag en 'blaffen'. Ten westen van telgebied 14 werd nog een tweede exemplaar opgemerkt op 30 mei dat tevens baltsgedrag vertoonde.

Spotvogel, 1 territorium

De Spotvogel is nieuw in de lijst met broedvogels van de vaste steekproefgebieden. Op 30 mei werd een zingend exemplaar opgemerkt in de duindoornstruwelen van telgebied 14.

4. Literatuur

DE BOER P. 2000^A. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 1999. SOVON-inventarisatierapport 2000/06. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

DE BOER P. 2000^B. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2000. SOVON-inventarisatierapport 2000/22. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

VAN DIJK A.J. 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

VAN DIJK A.J., HUSTINGS F. & VAN DER WEIDE M. 2004. Handleiding Landelijk Soortonderzoek Broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

KLEEFSTRA R. 1998. Broedvogels van telgebieden 11, 12, 13 en 14 op Schiermonnikoog in 1998. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

KLEMMANN M. 2001. Broedvogels van Schiermonnikoog in 2001. SOVON-inventarisatierapport 2001/27. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

KLEMMANN M. & KLEEFSTRA R. 2006. Broedvogels van Schiermonnikoog in 2006. SOVON-inventarisatierapport 2006/. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

OOSTERHUIS R. 2003^A. Broedvogels van Schiermonnikoog in 2002. SOVON-inventarisatierapport 2003/10. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

OOSTERHUIS R. 2003^B. Broedvogels van Schiermonnikoog in 2003. SOVON-inventarisatierapport 2003/37. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

OOSTERHUIS R. 2004. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2004. SOVON-inventarisatierapport 2004/41. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

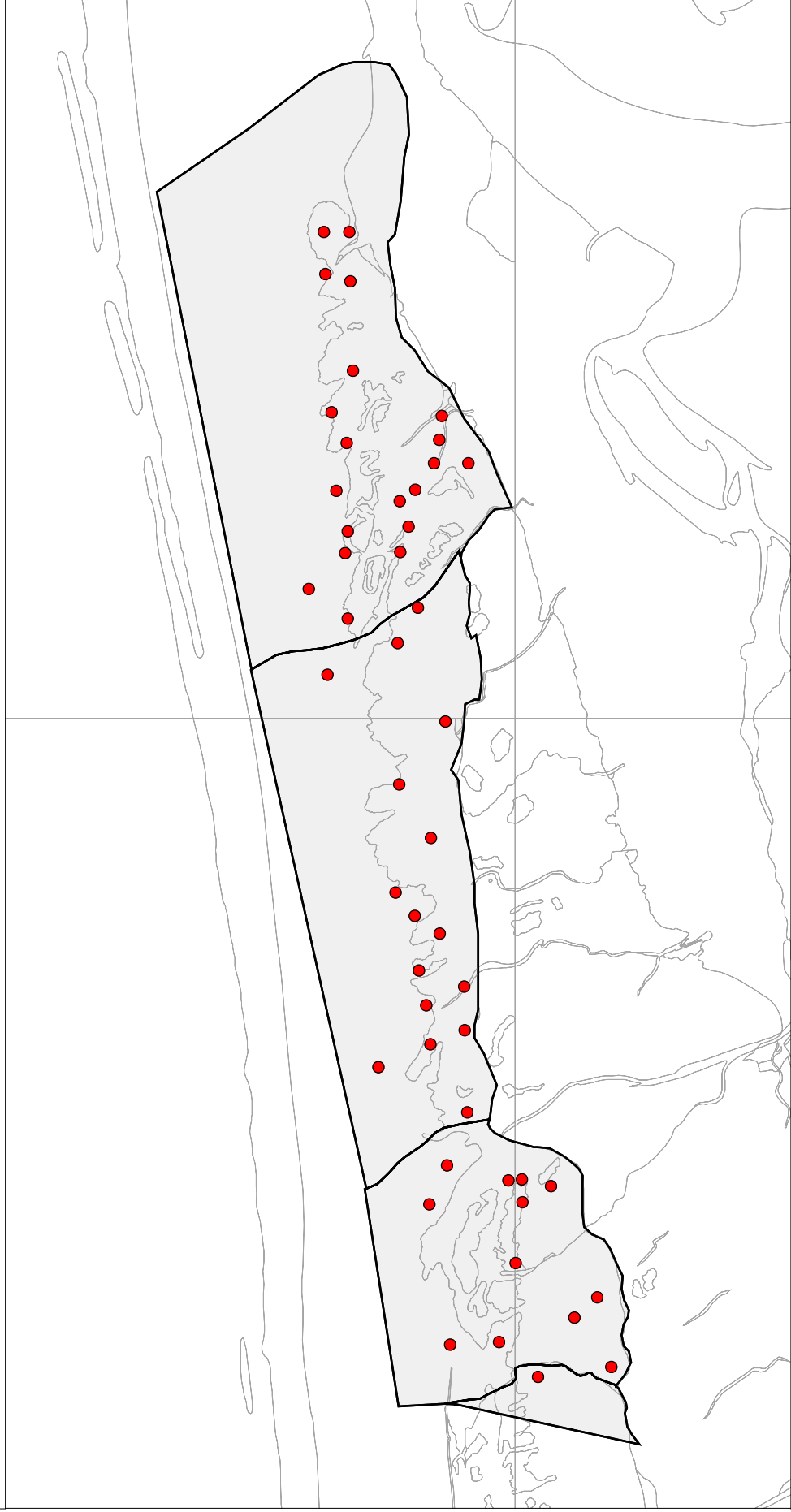
OOSTERHUIS R. 2005. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2005. SOVON-inventarisatierapport 2005/32. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Bijlage

Verspreidingkaarten van de integraal gekarteerde broedvogels (volgende pagina's). Op de verspreidingskaarten zijn de grenzen van de telgebieden zwart omlijnd. Territoria zijn gemarkeerd met een stip.

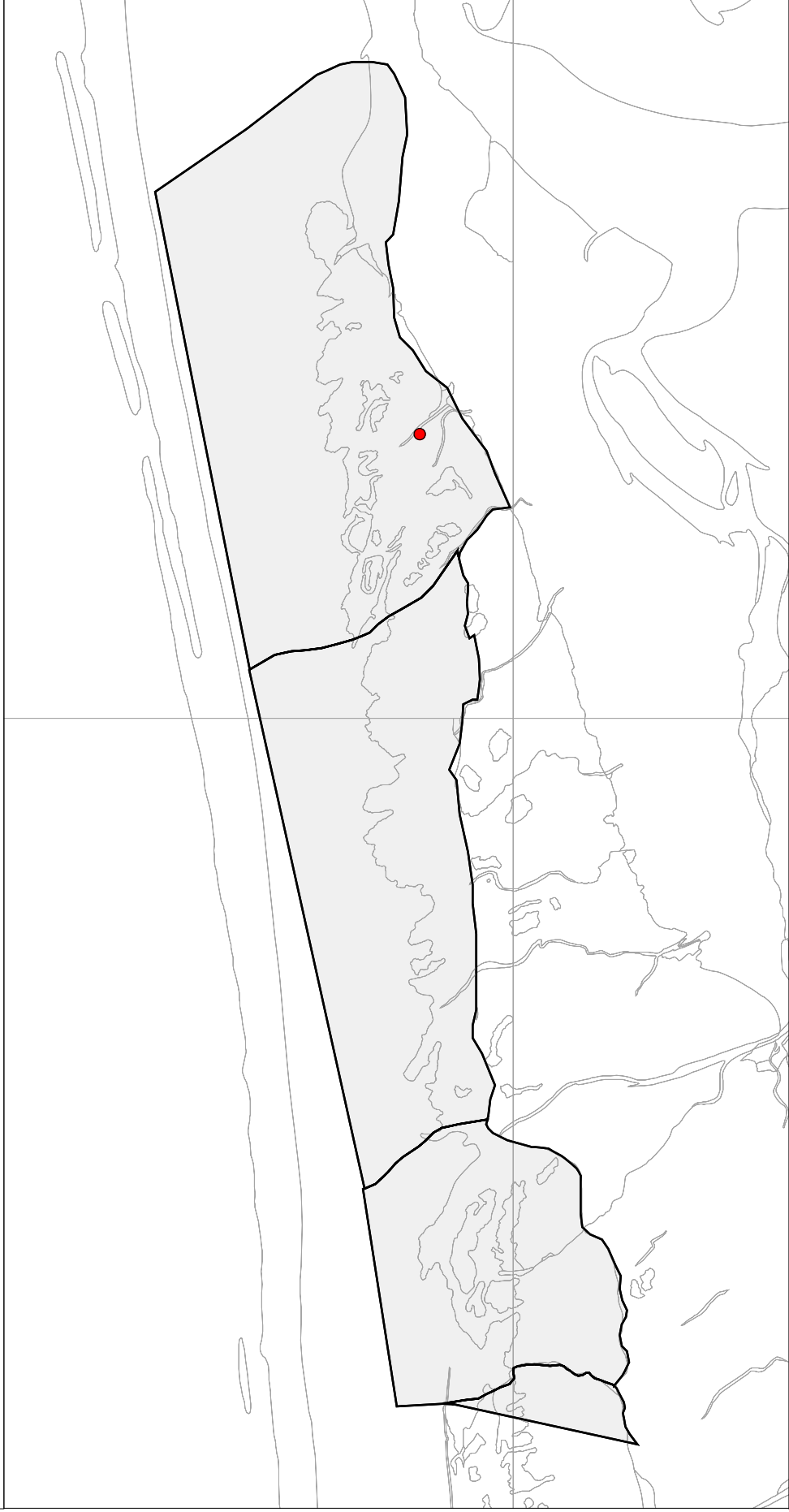
Schiermonnikoog 2007

Bergeend 49 territoria

Schiermonnikoog 2007

Wilde Eend 1 territorium

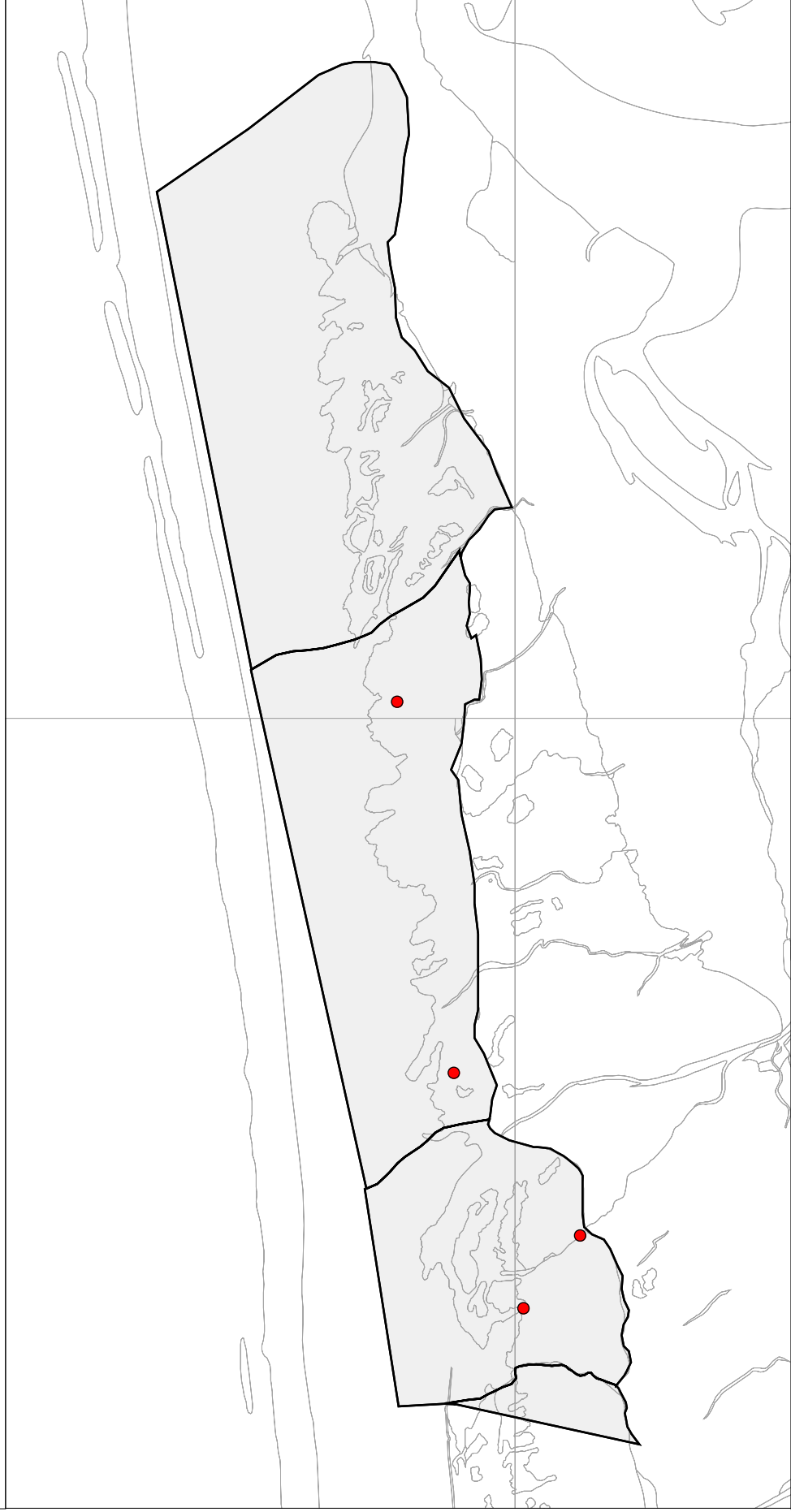

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Bruine Kiekendief 4 territoria

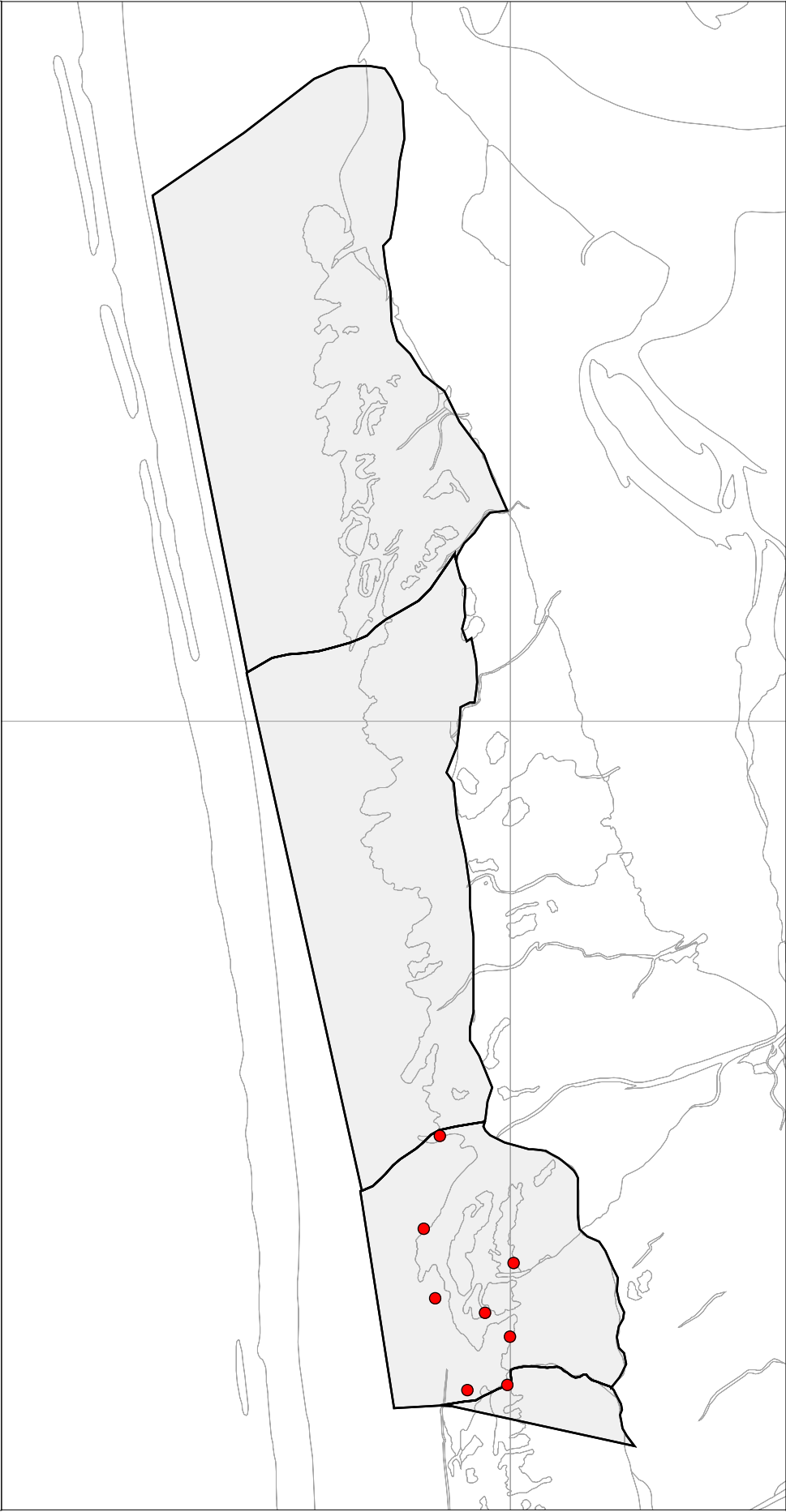

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Fazant 8 territoria

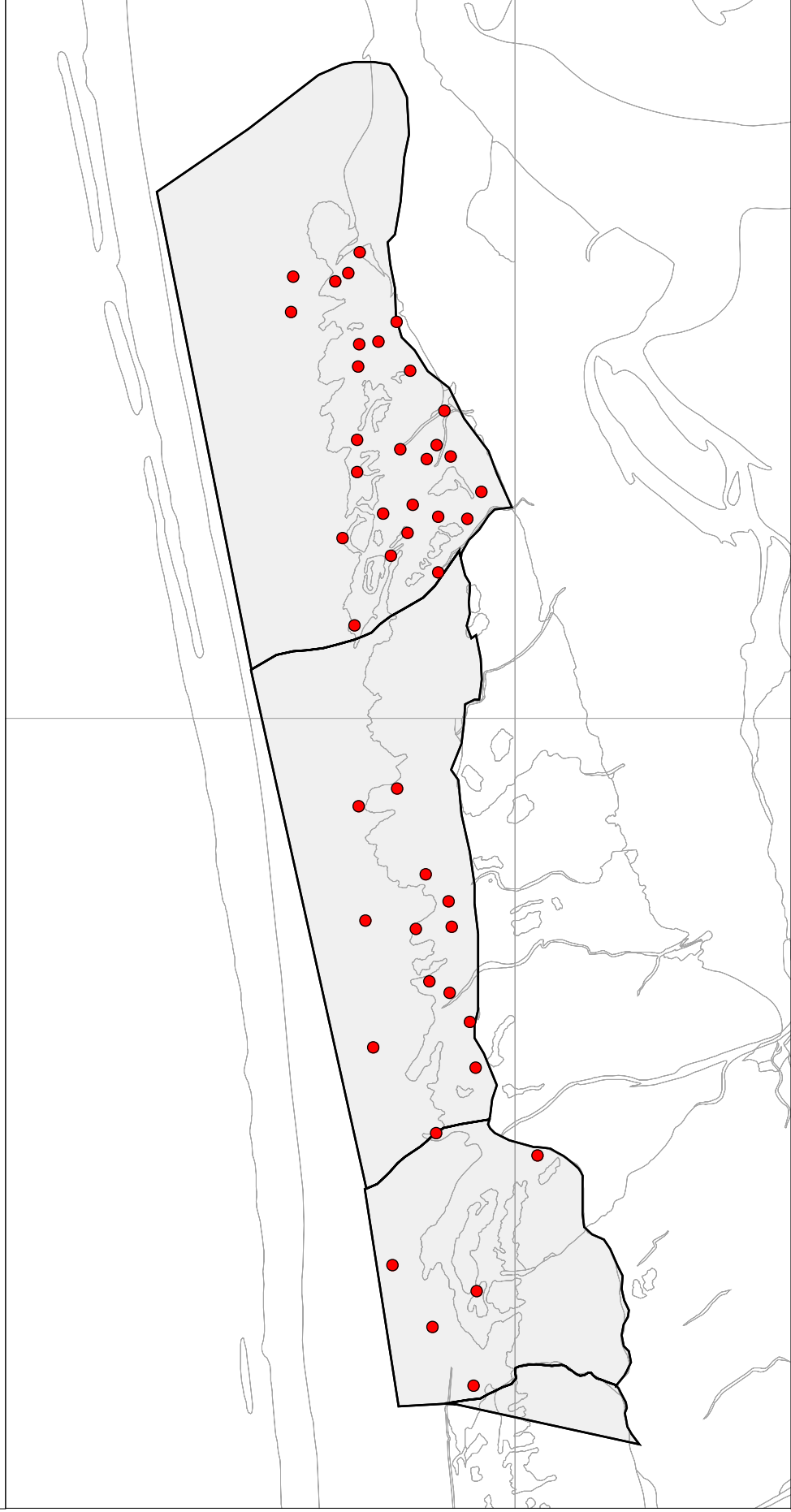

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

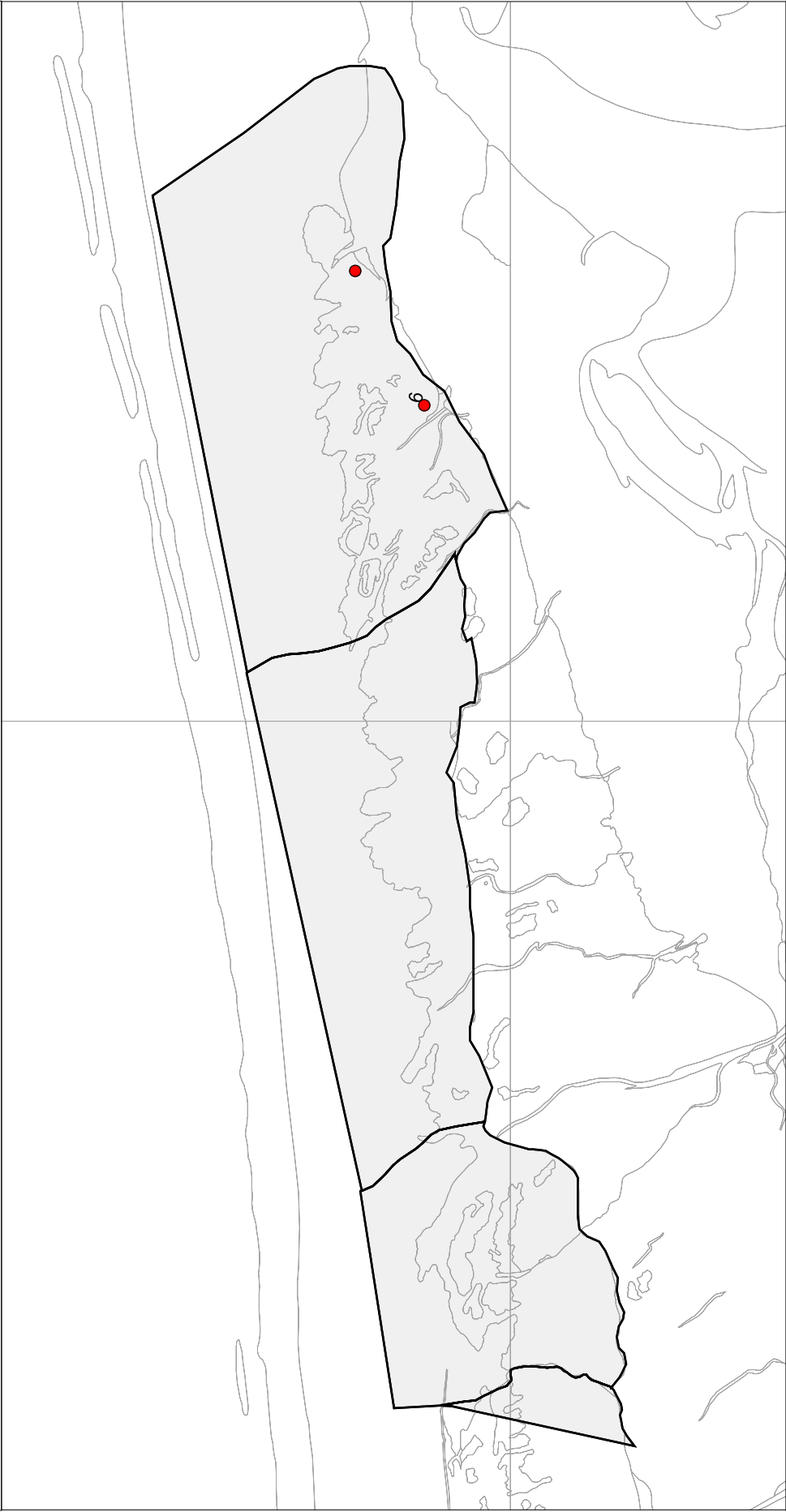
Scholekster 45 territoria

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Kluut 7 territoria

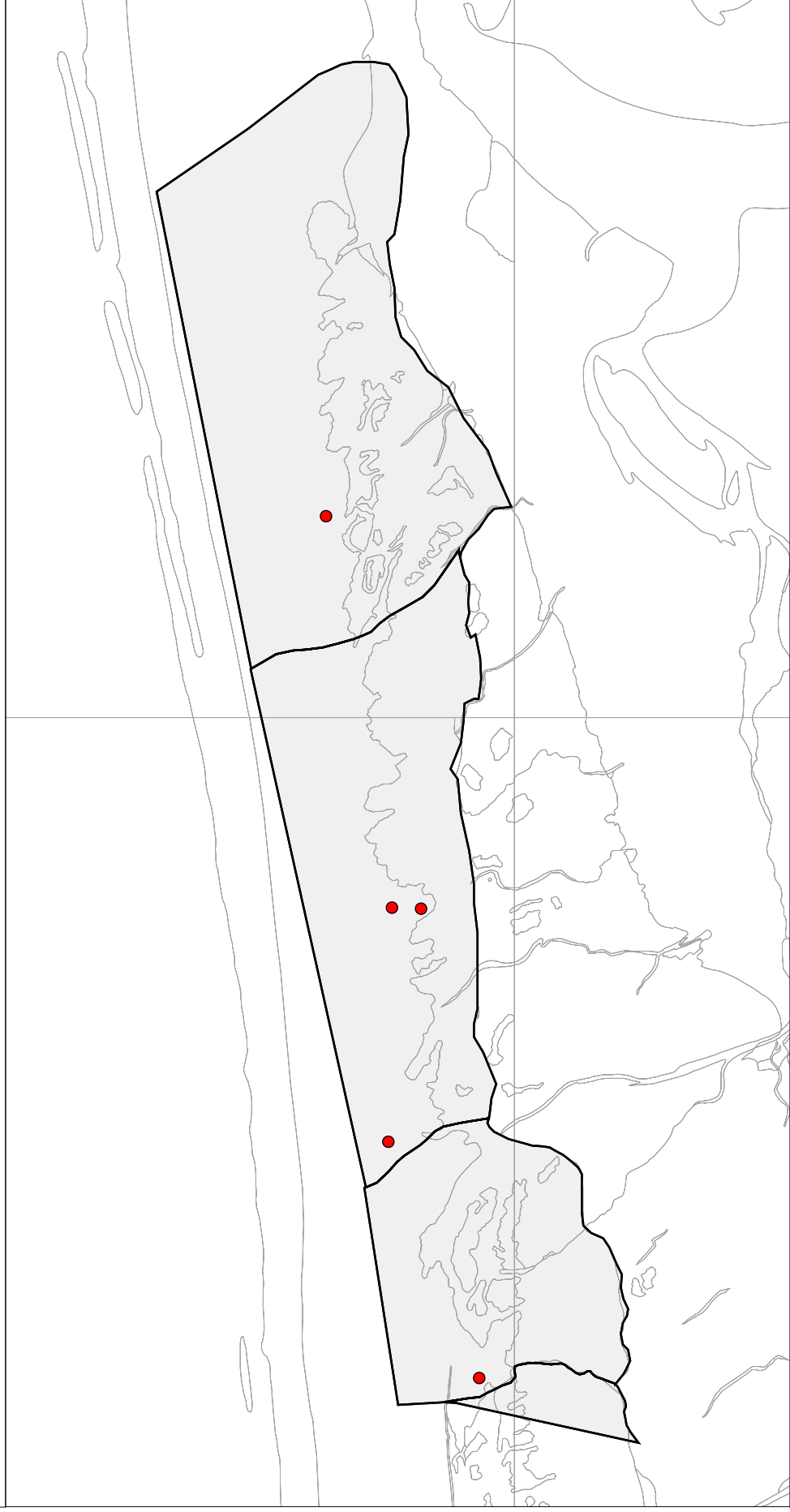

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Kievit 5 territoria

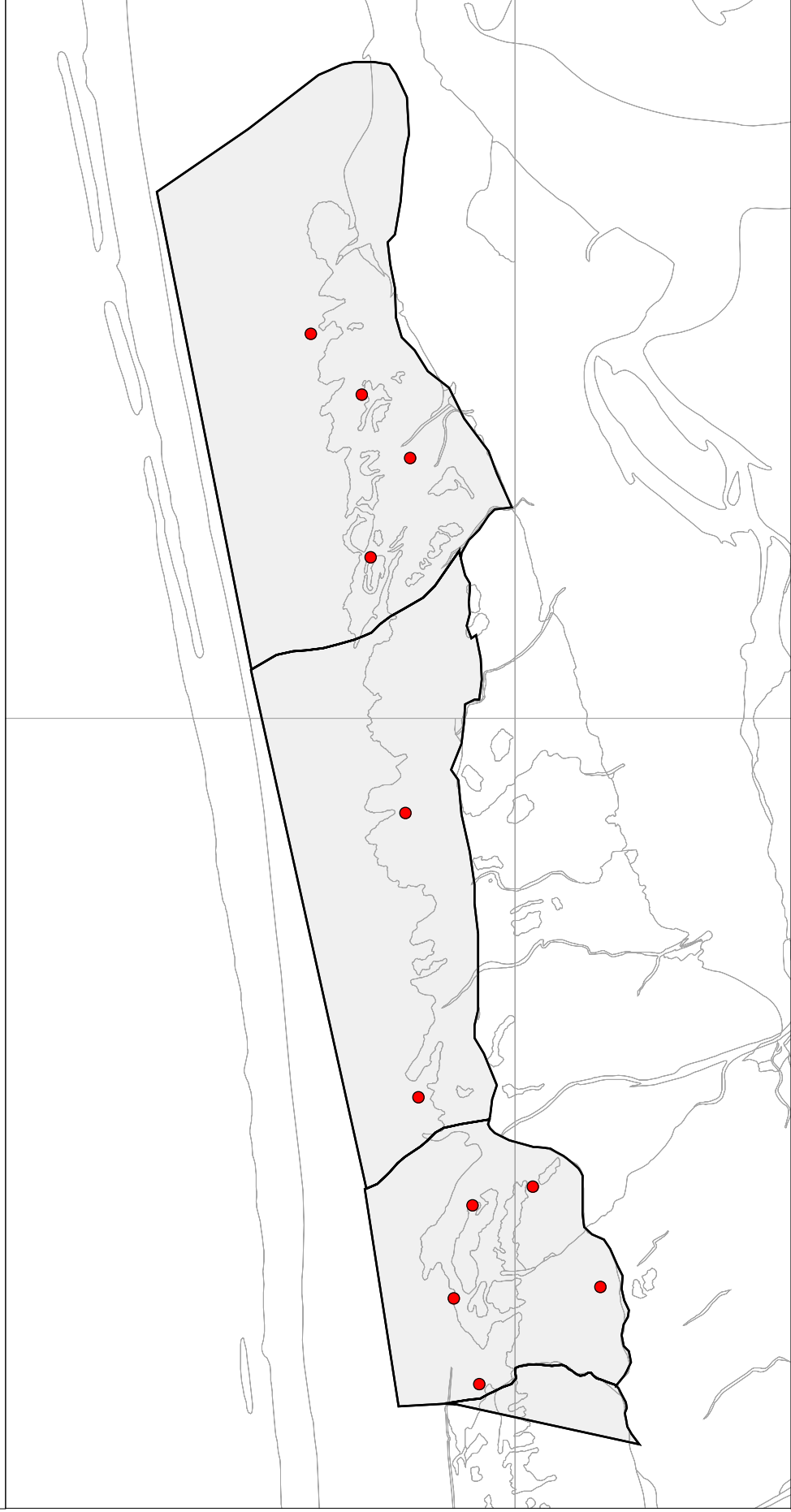

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Wulp 11 territoria

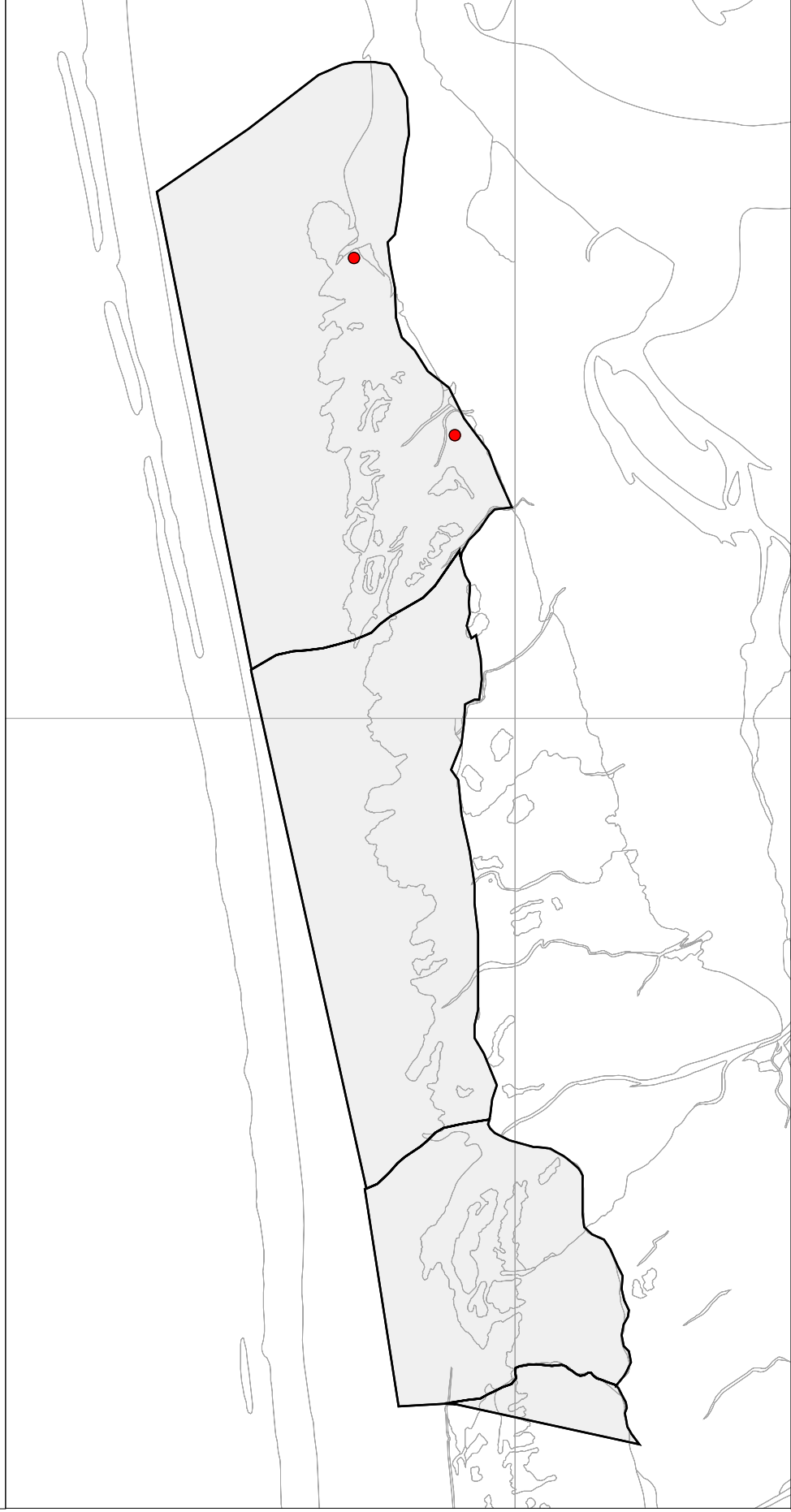

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Tureluur 2 territories

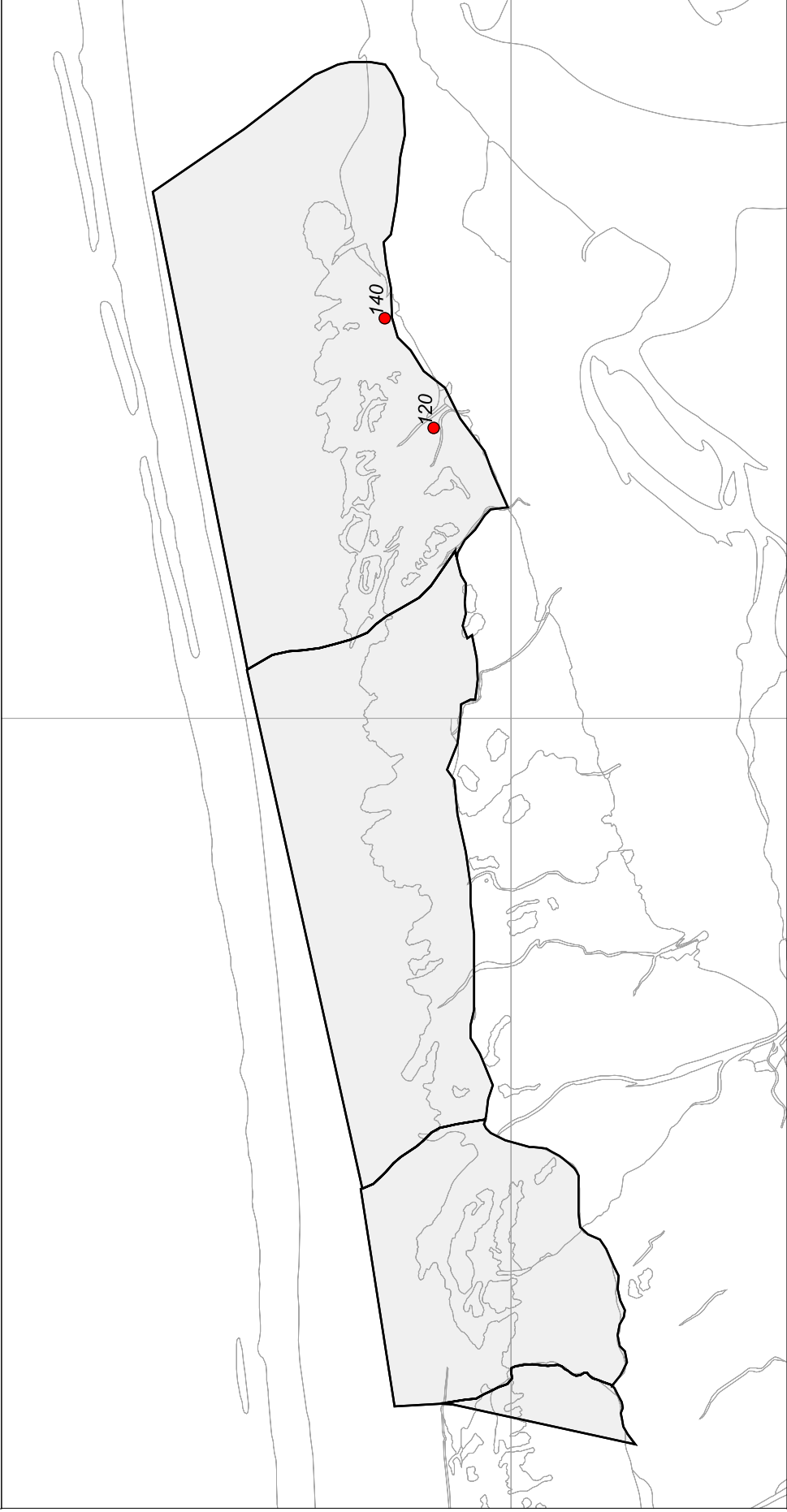

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Kokmeeuw 260 territoria

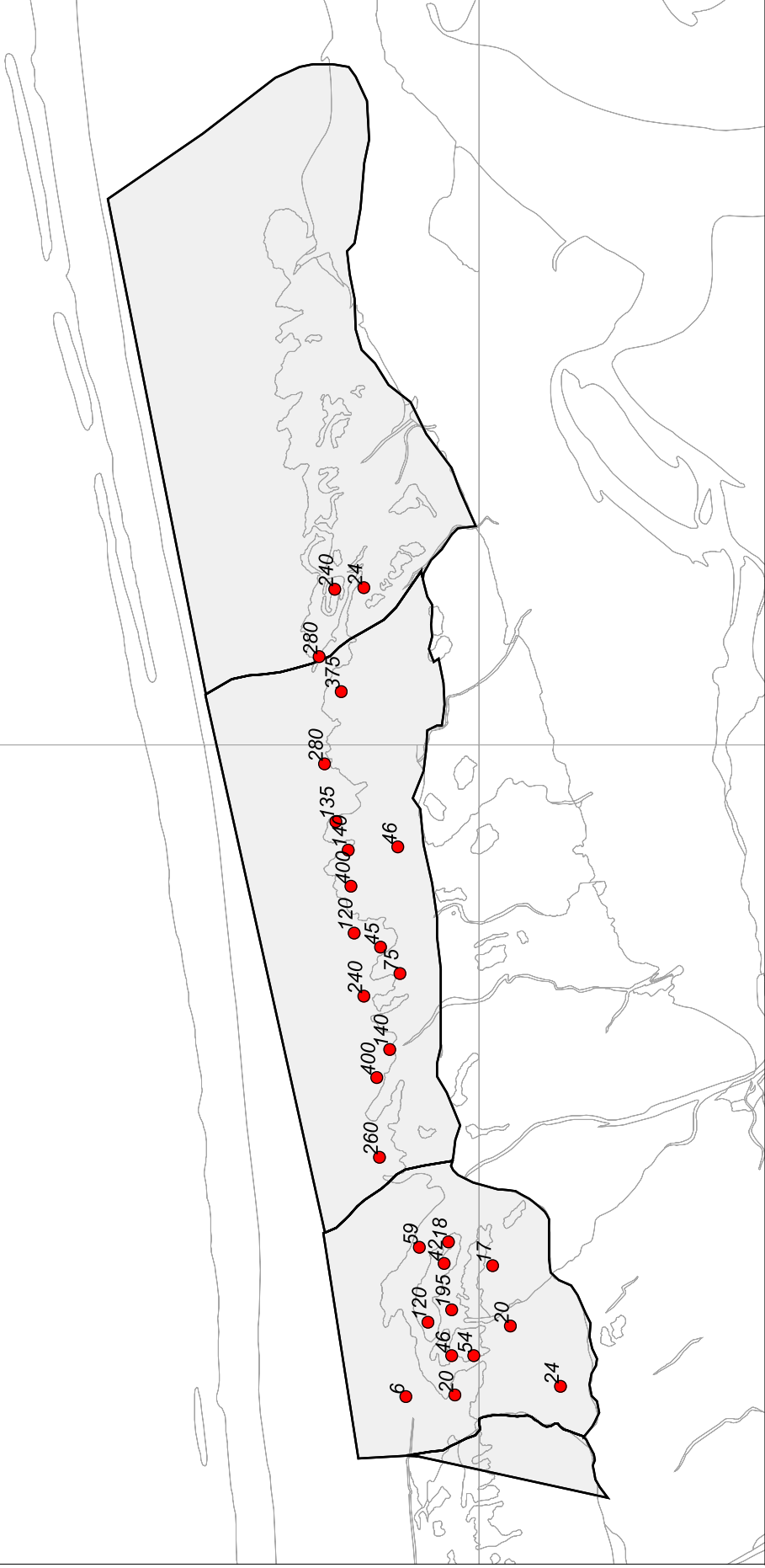

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Kleine Mantelmeeuw 3821 territoria

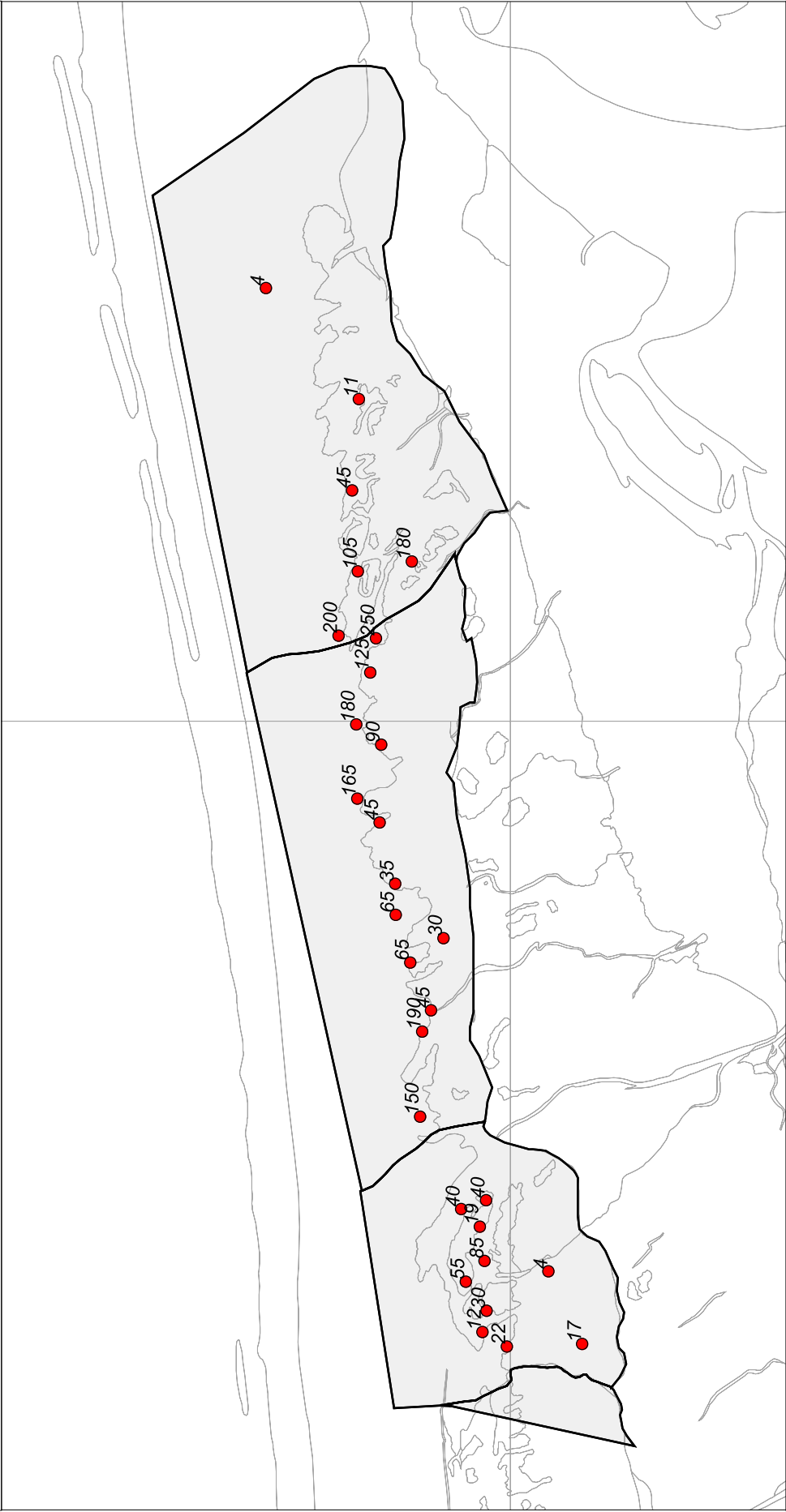

0 500 1000 Meters

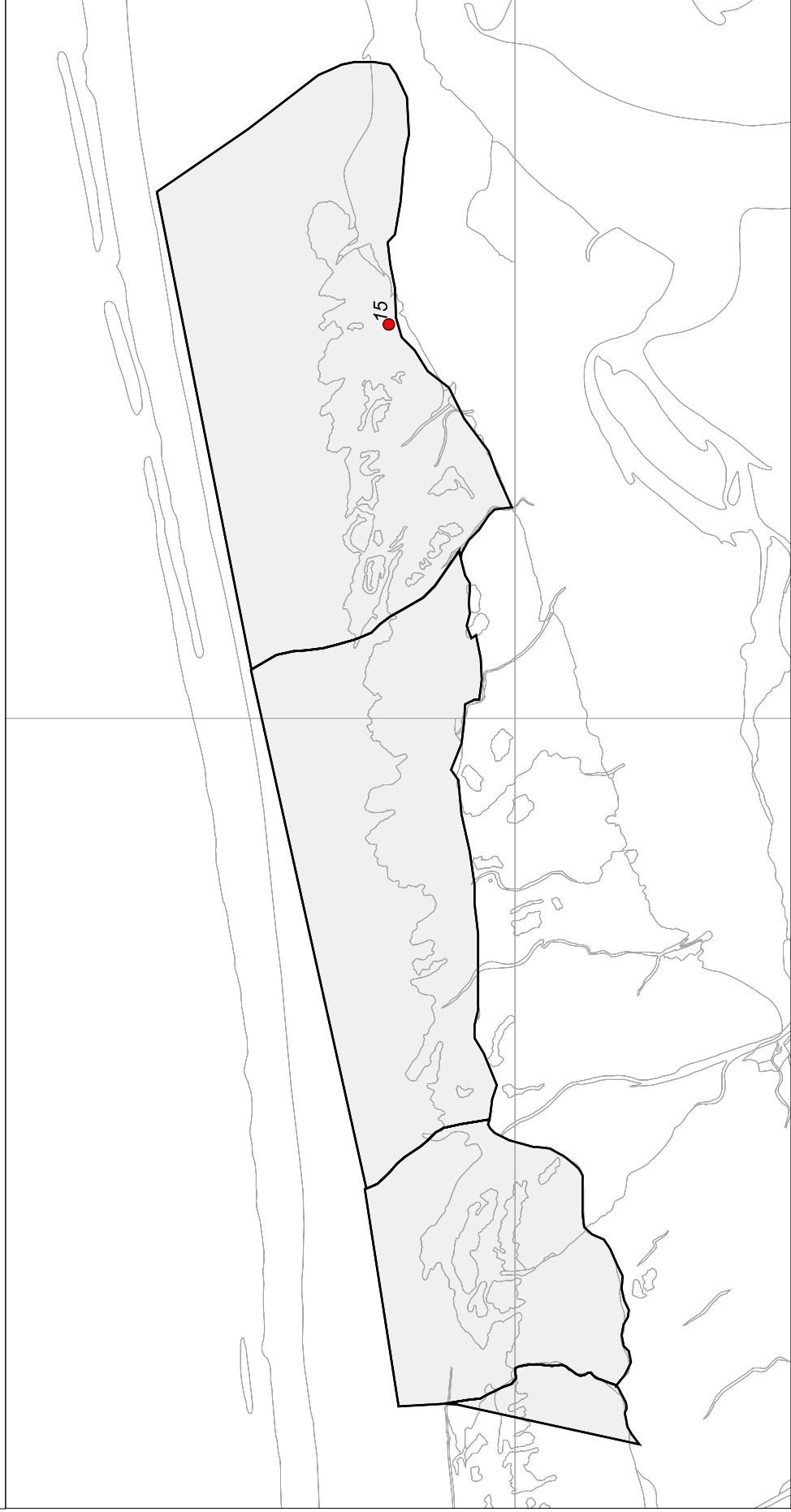
Schiermonnikoog 2007

Zilvermeeuw 2304 territoria

Schiermonnikoog 2007

Visdief 15 territoria

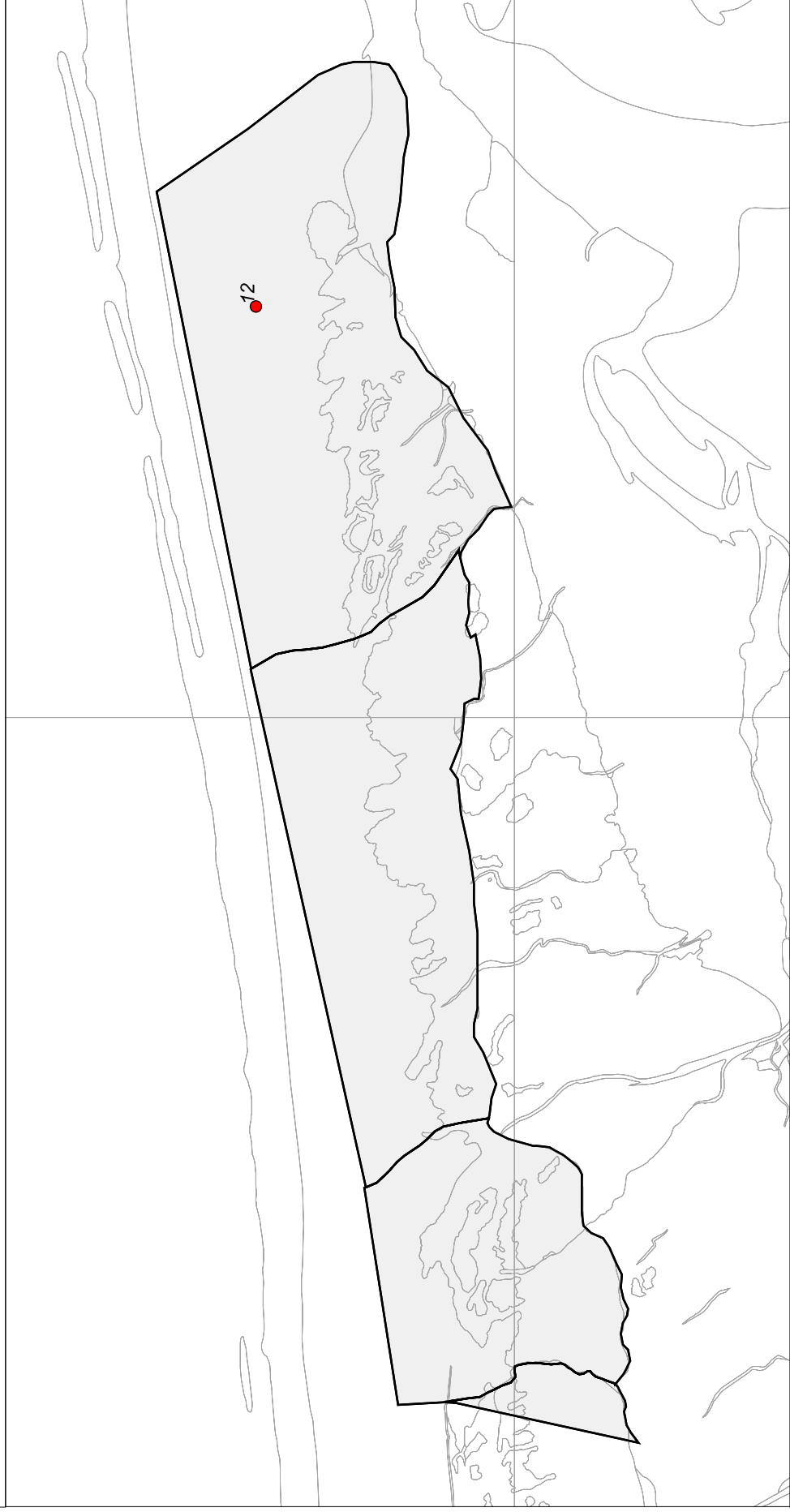

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Noordse Stern 12 territoria

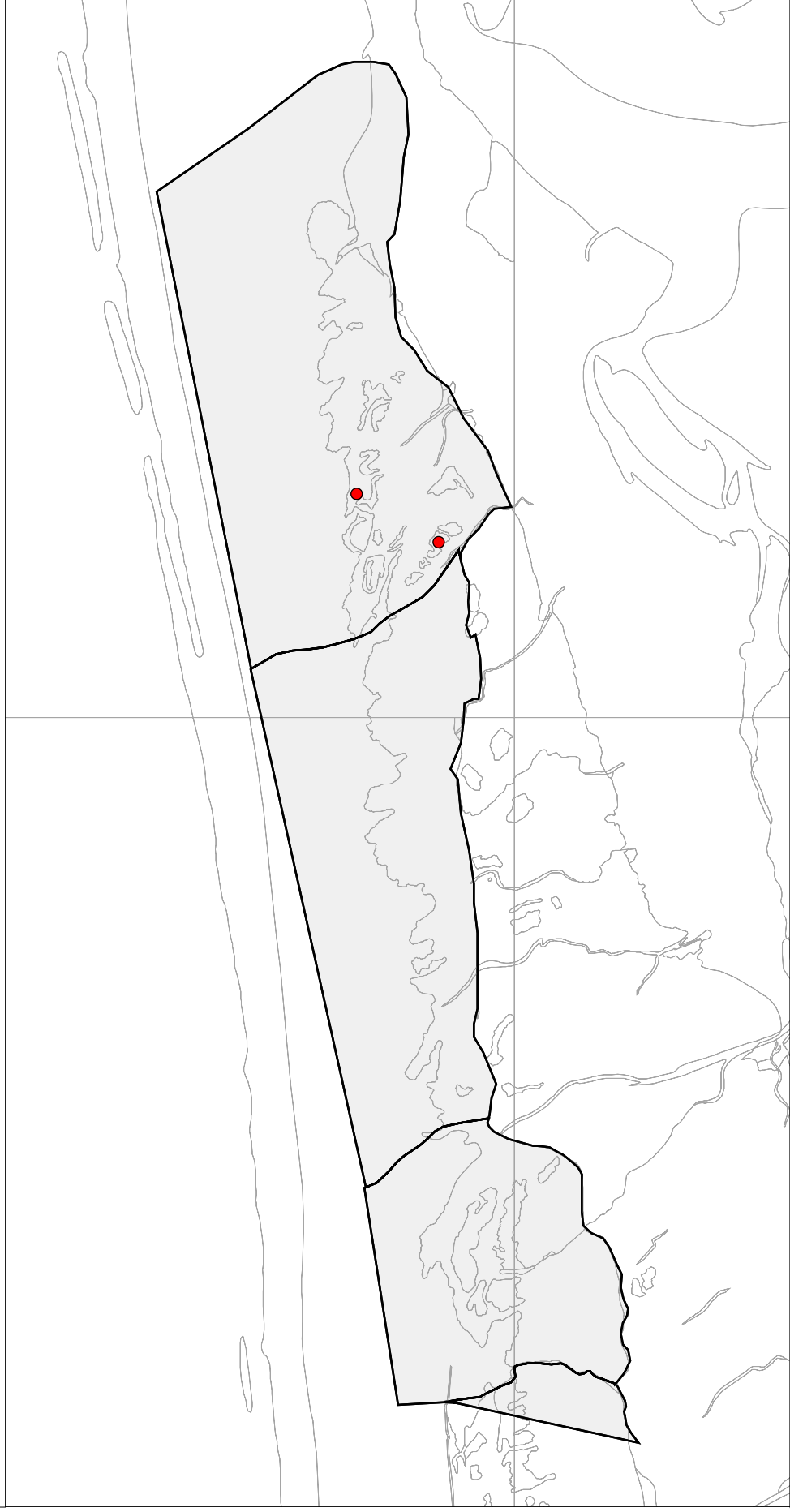

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Holenduif 2 territories

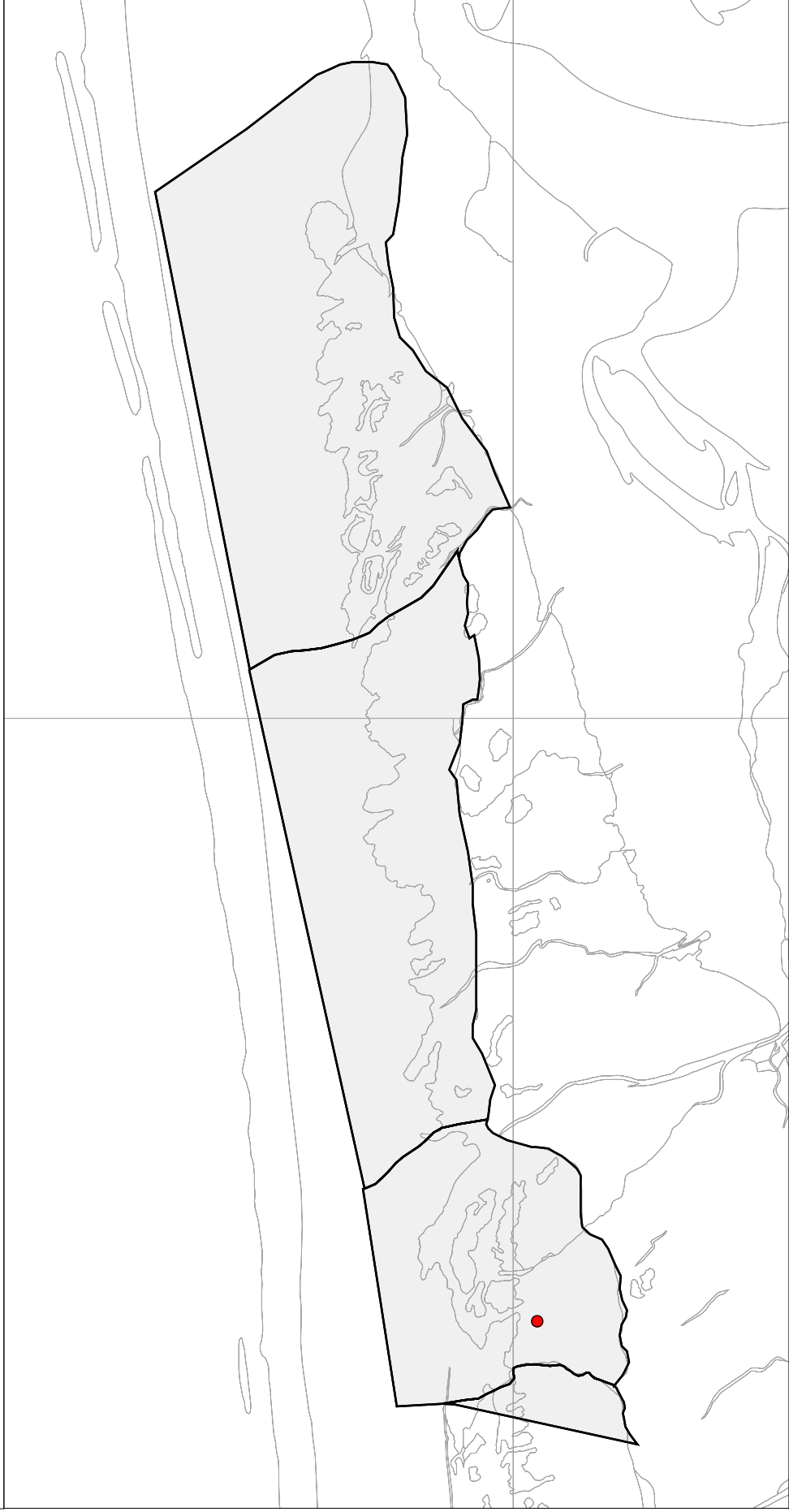

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Velduil 1 territorium

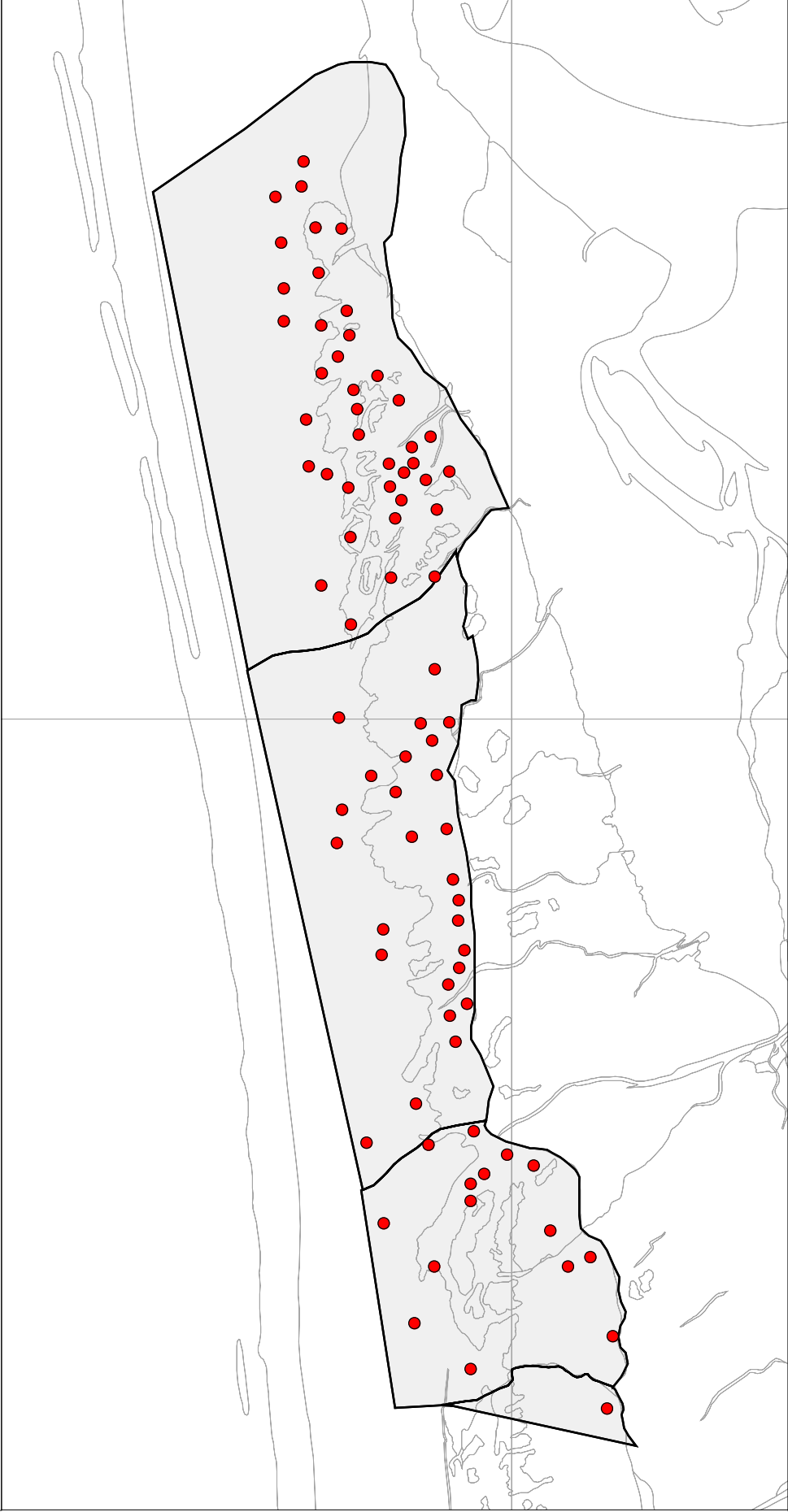

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Veldleeuwerik 81 territoria

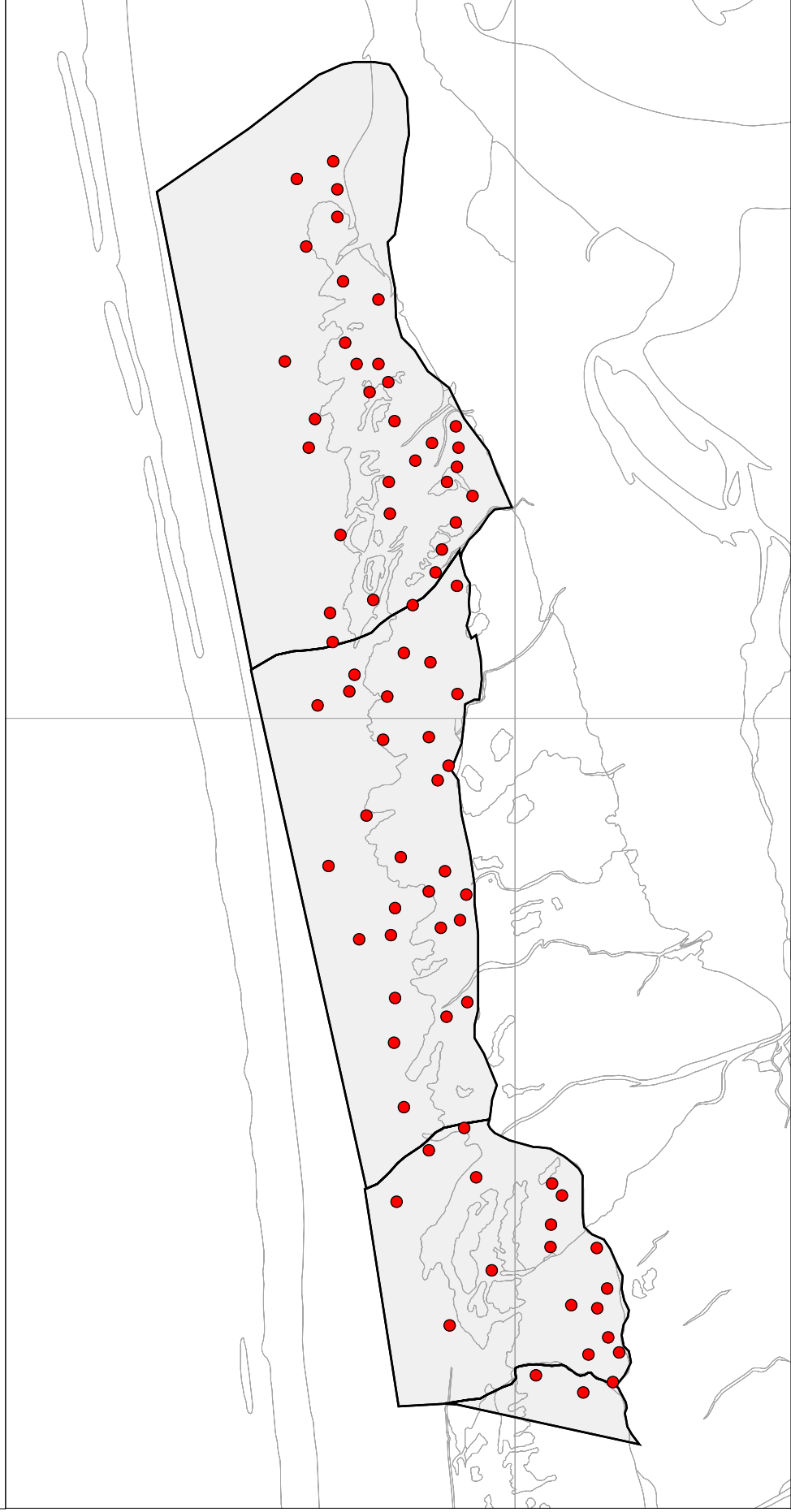

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Graspieper 81 territoria

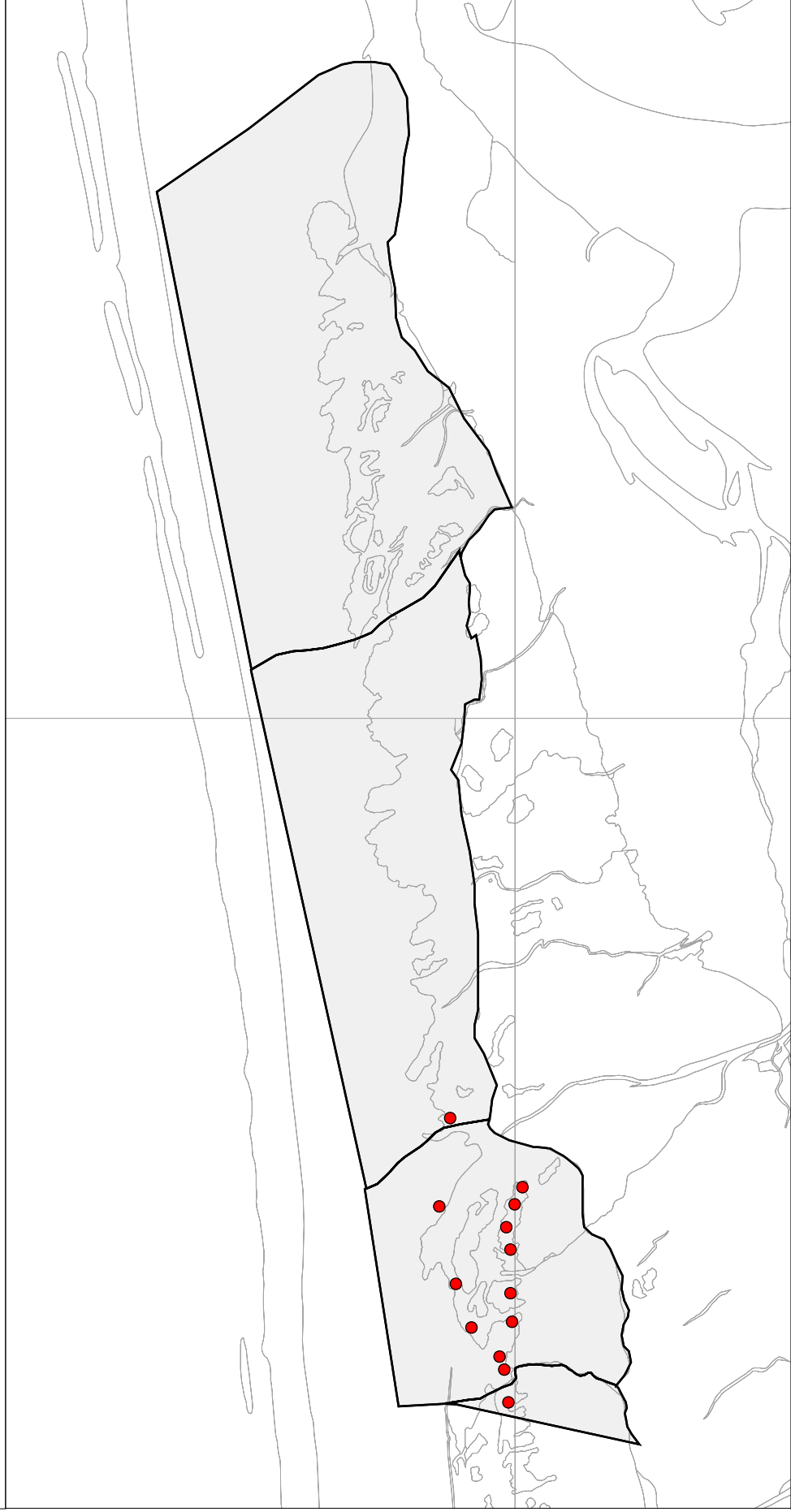

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Winterkoning 13 territoria

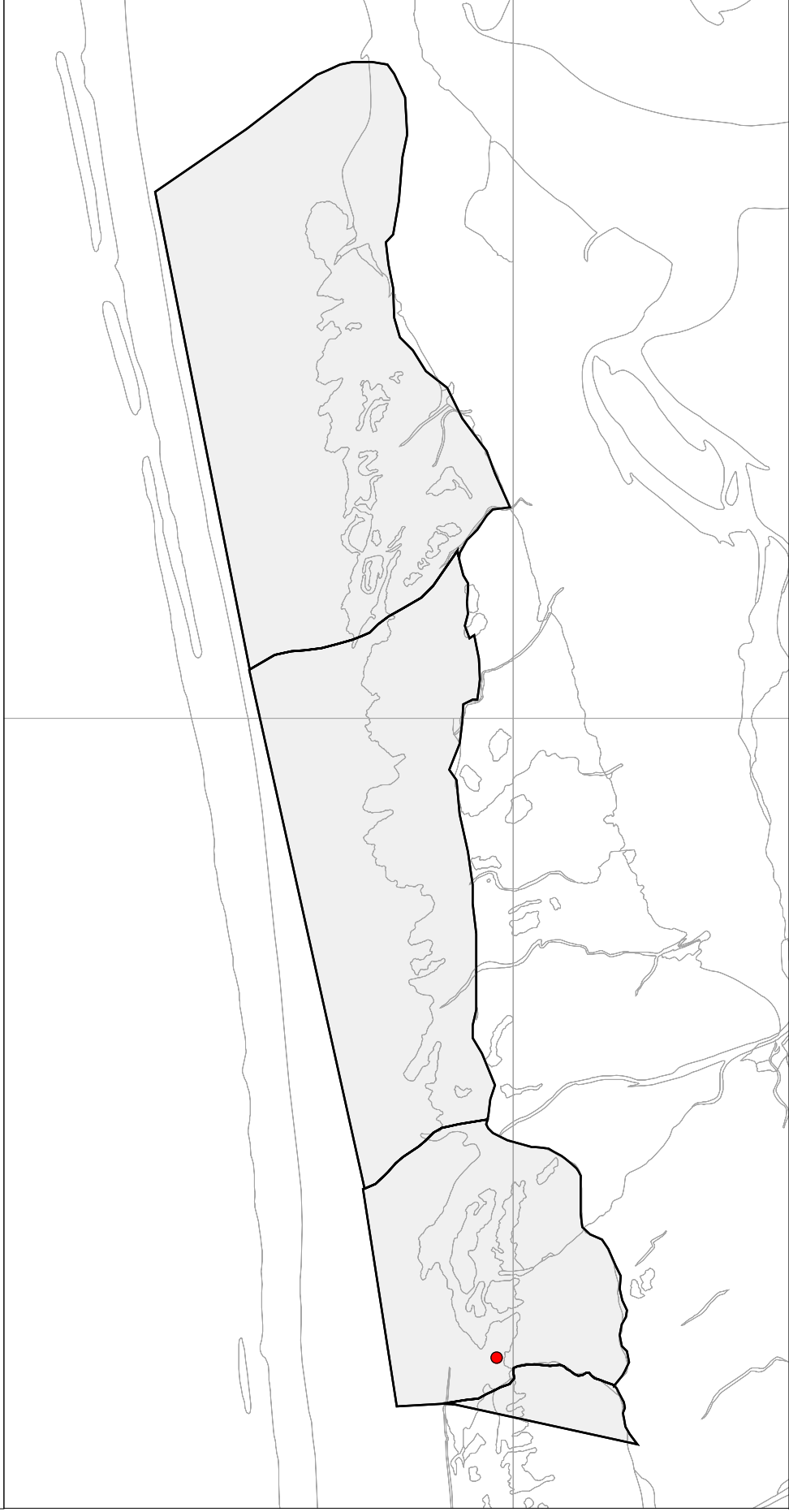

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Heggenmus 1 territorium

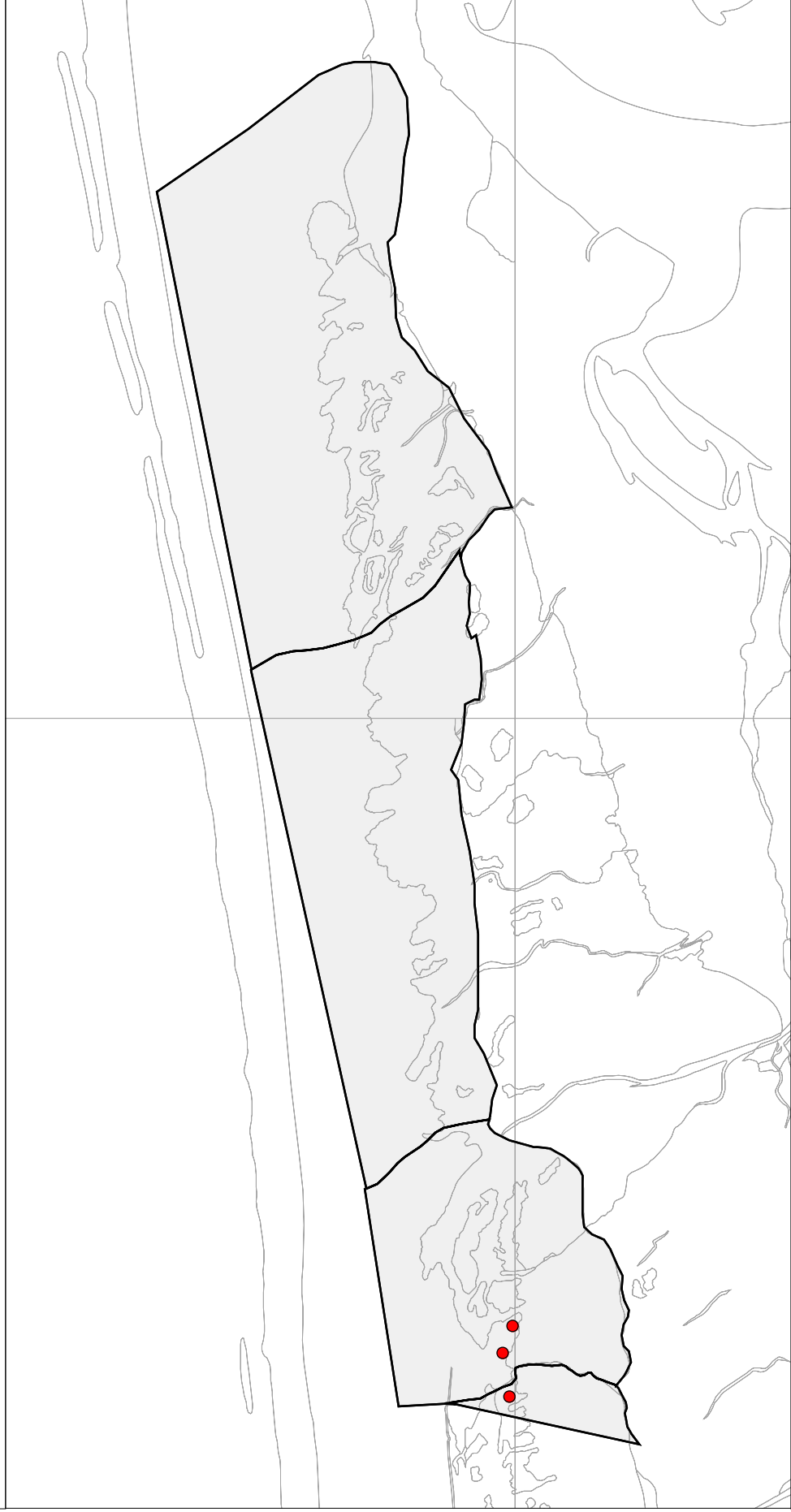

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Merel 3 territoria

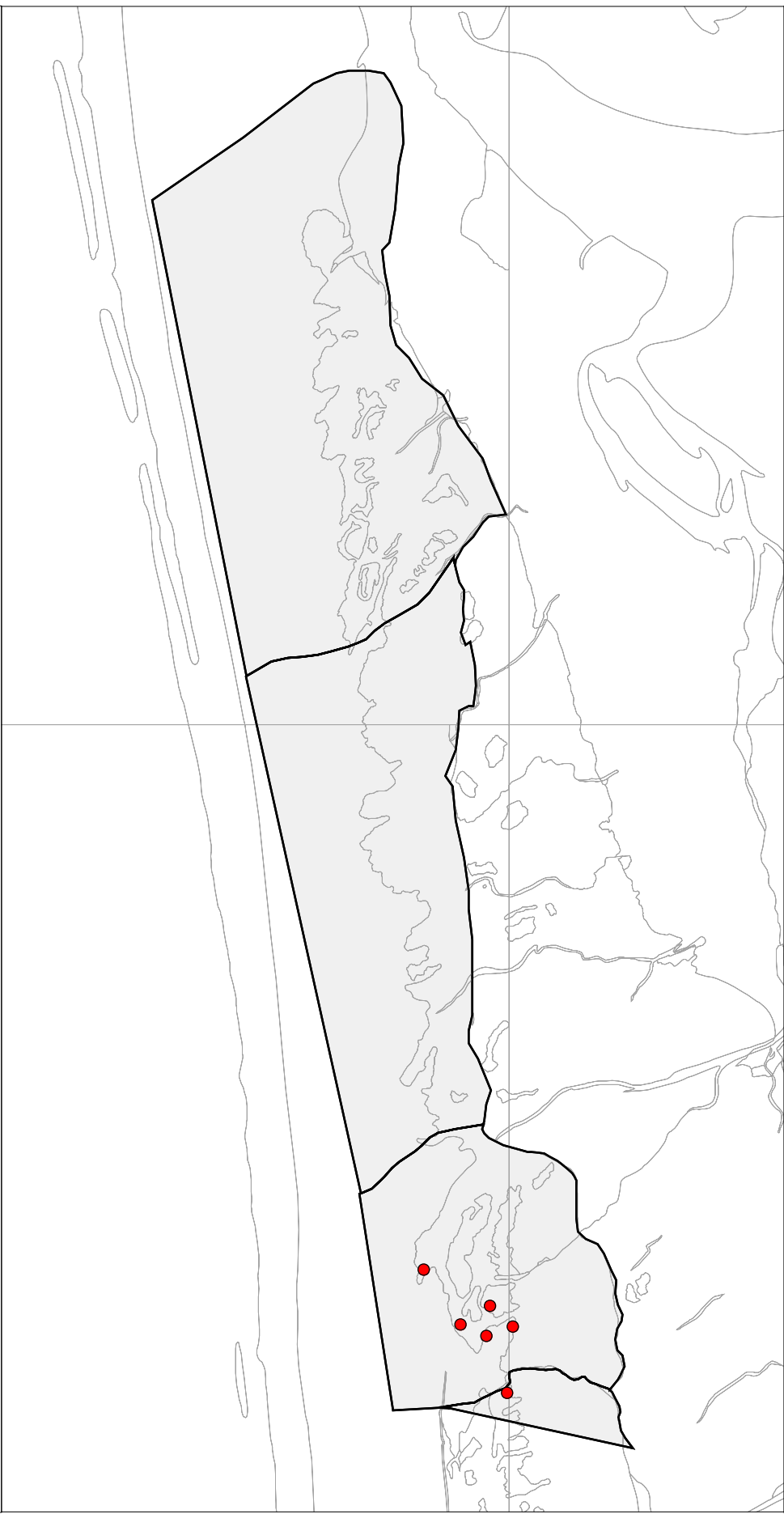

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Sprinkhaanzanger 6 territoria

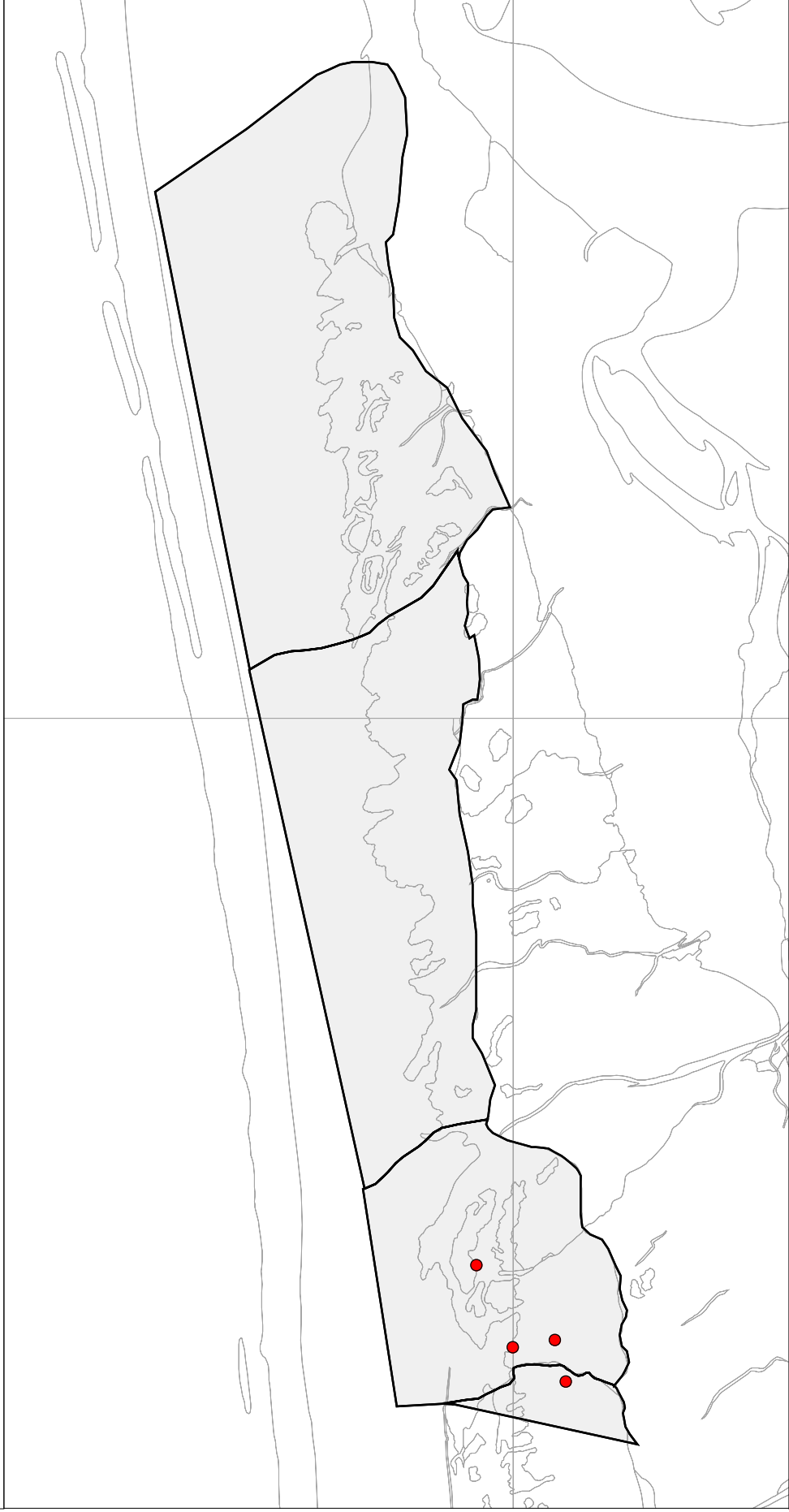

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Rietzanger 4 territoria

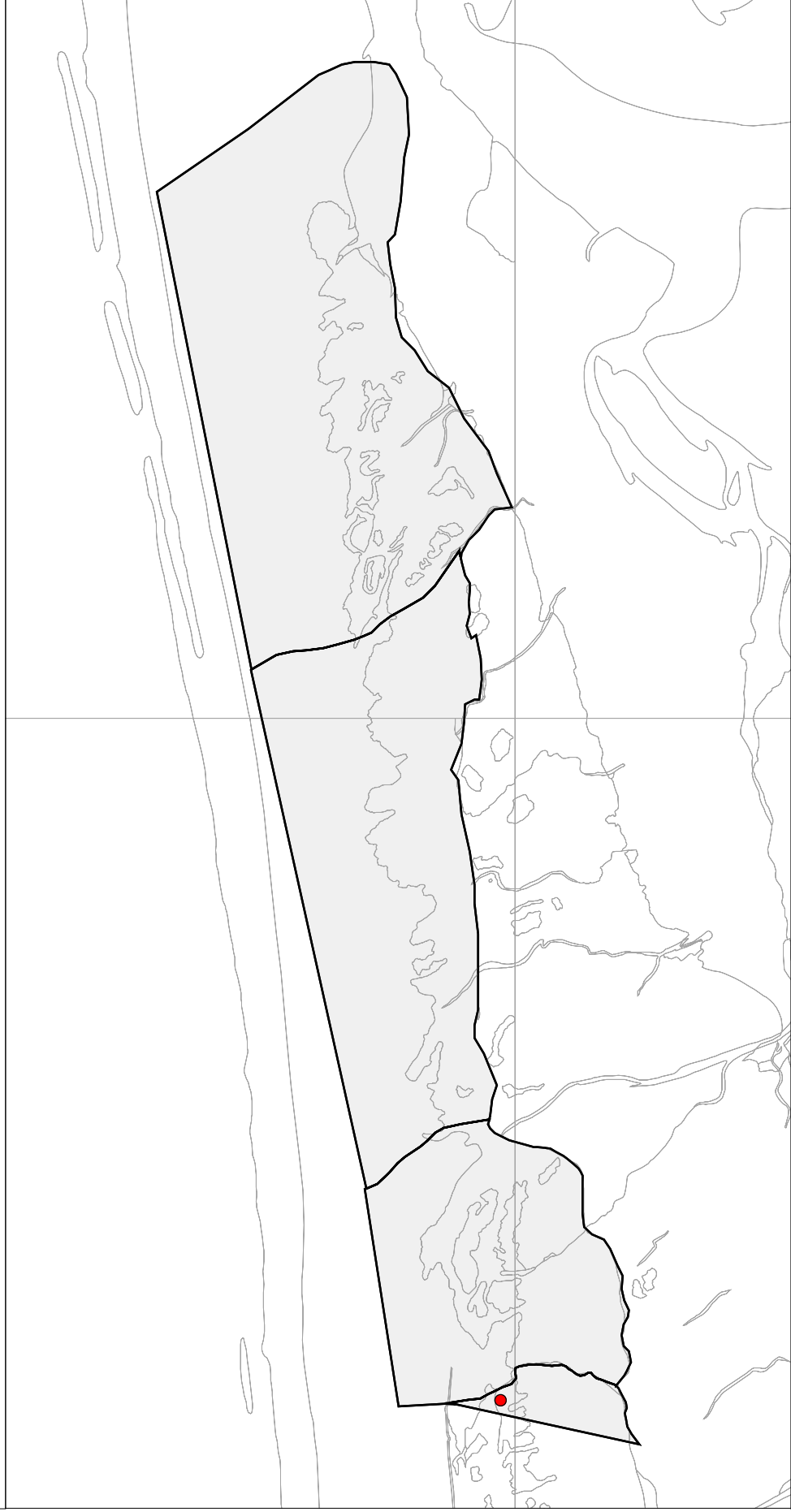

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Spotvogel 1 territorium

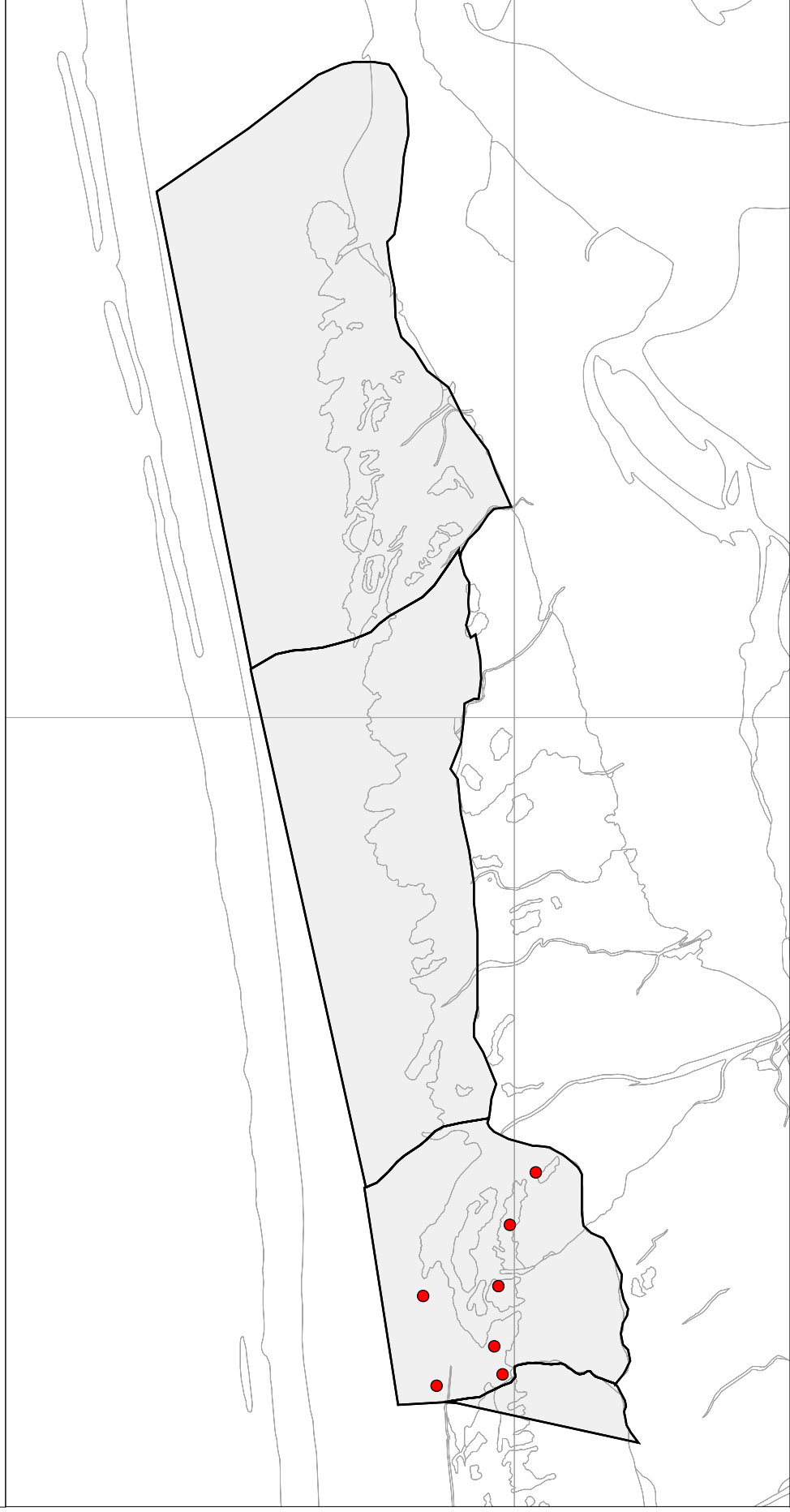

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Braamsluiper 7 territoria

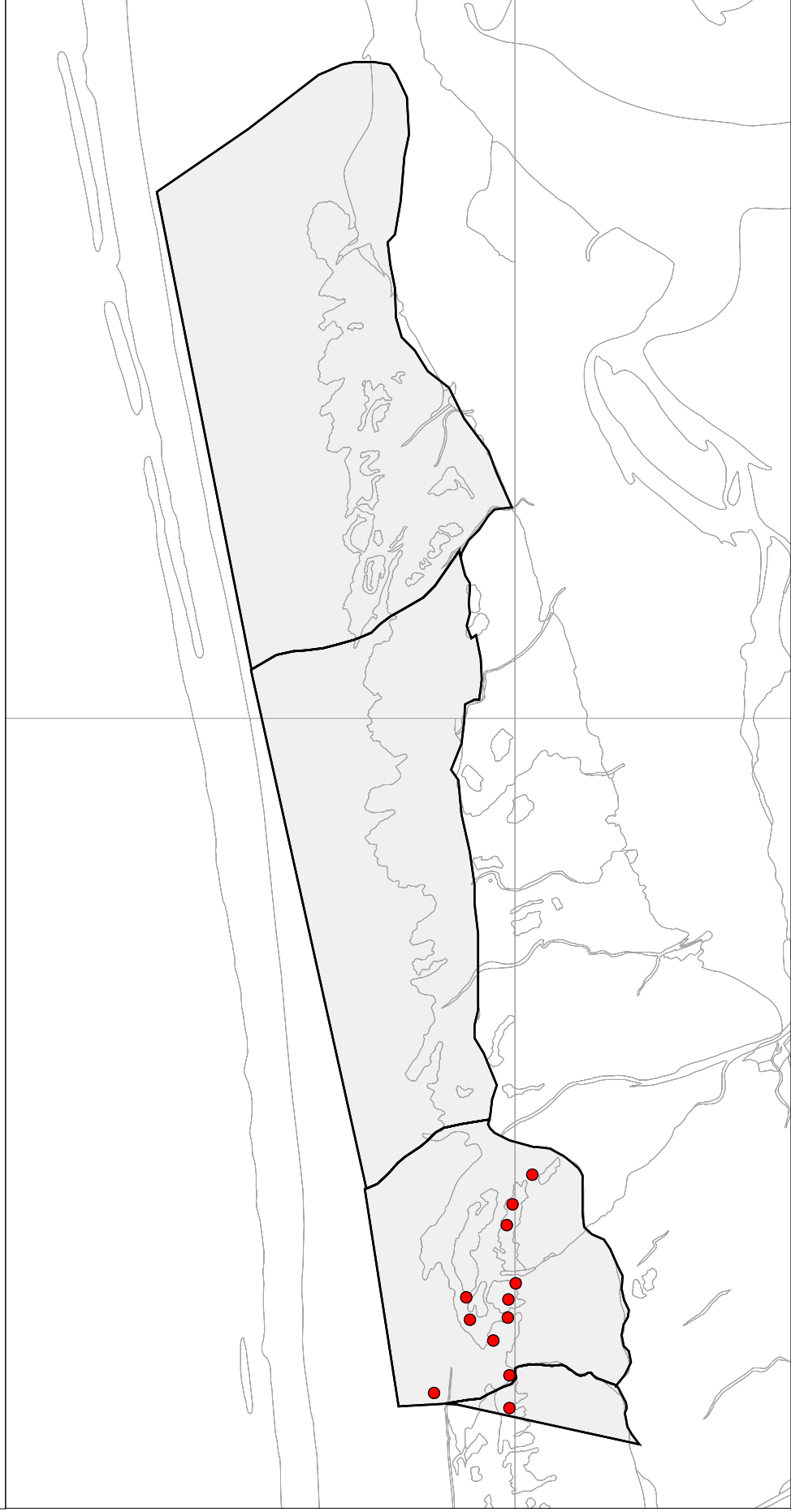

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Grasmus 12 territoria

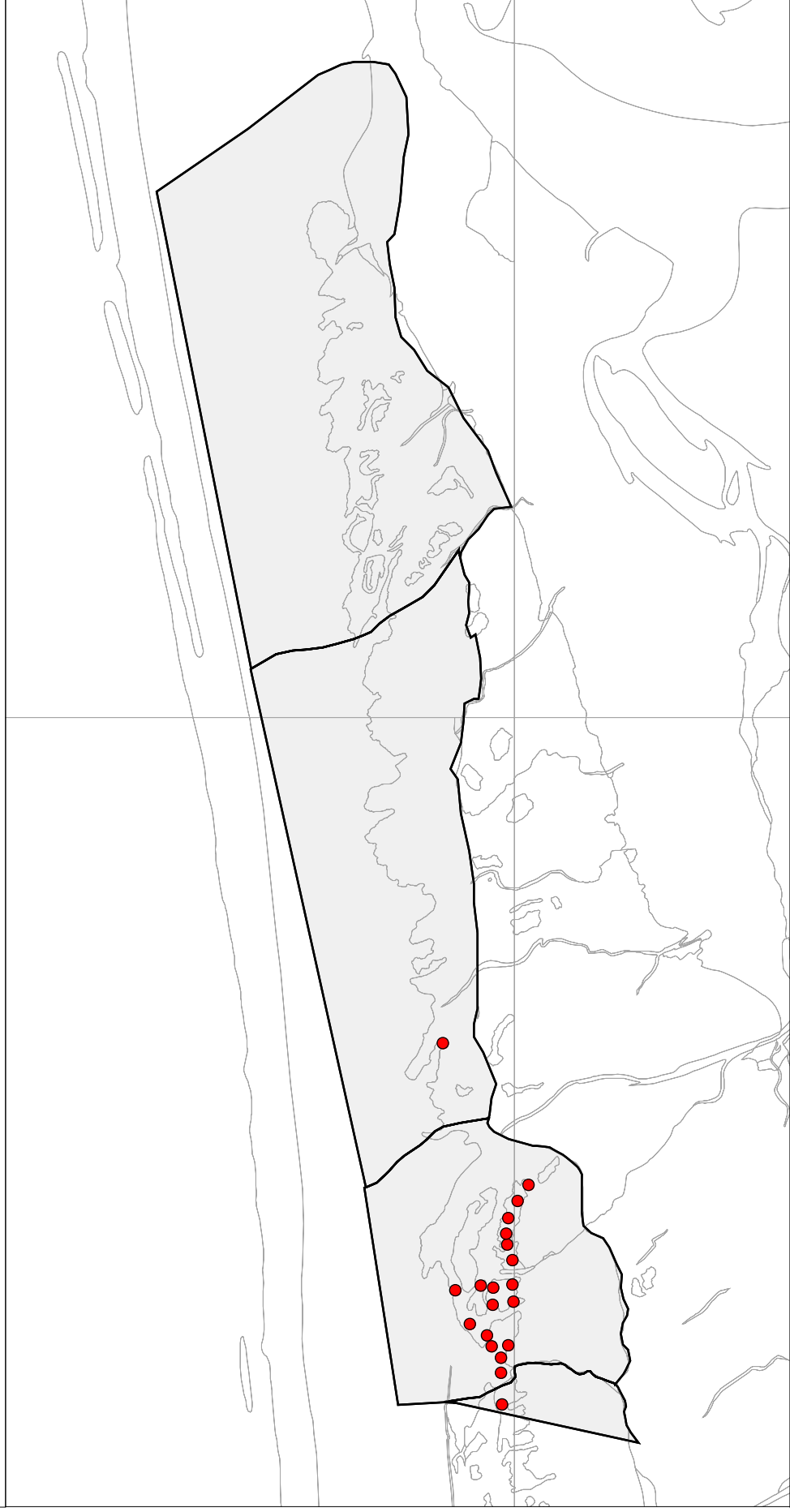

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Fitis 20 territoria

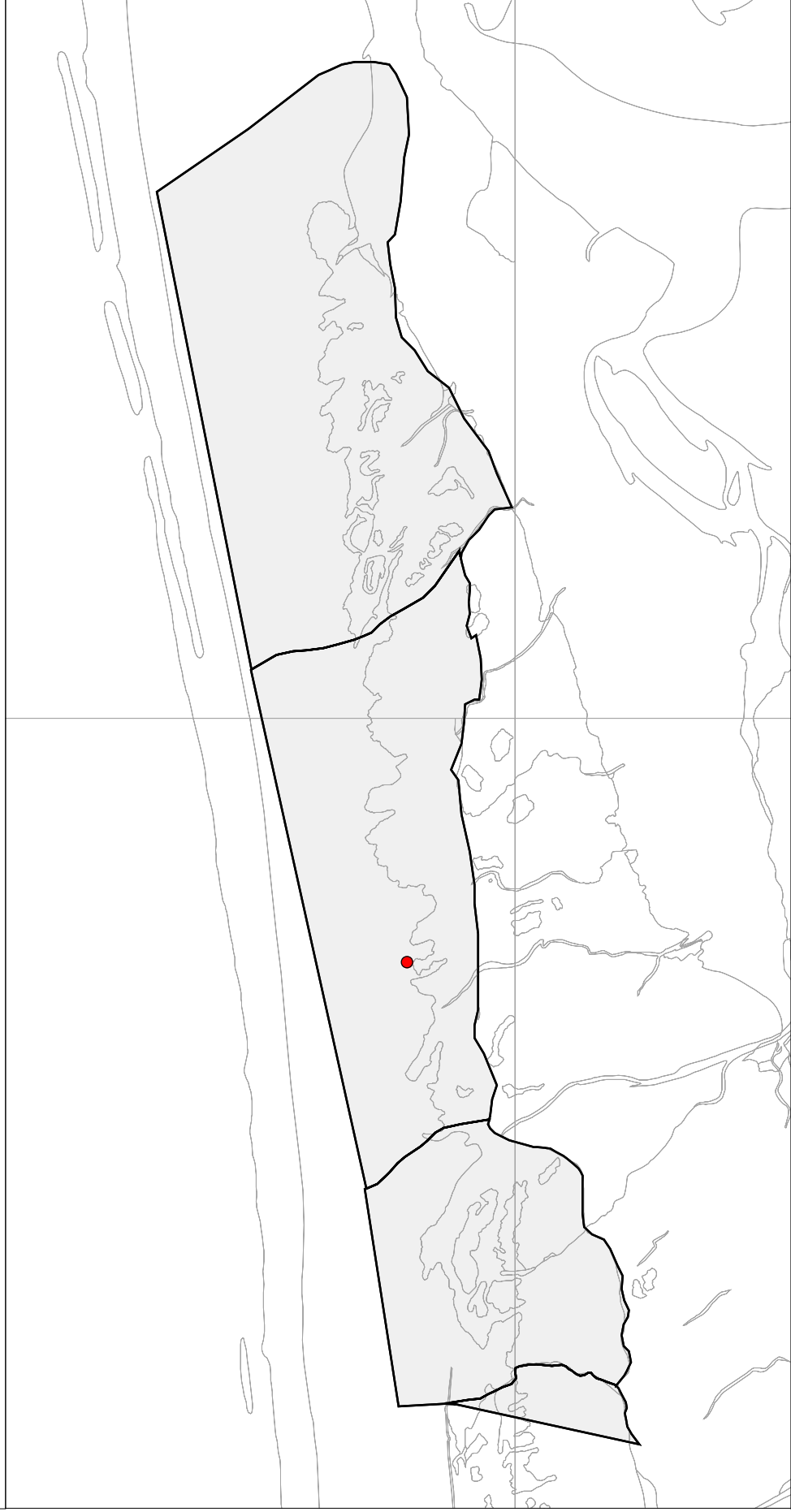

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Ekster 1 territorium

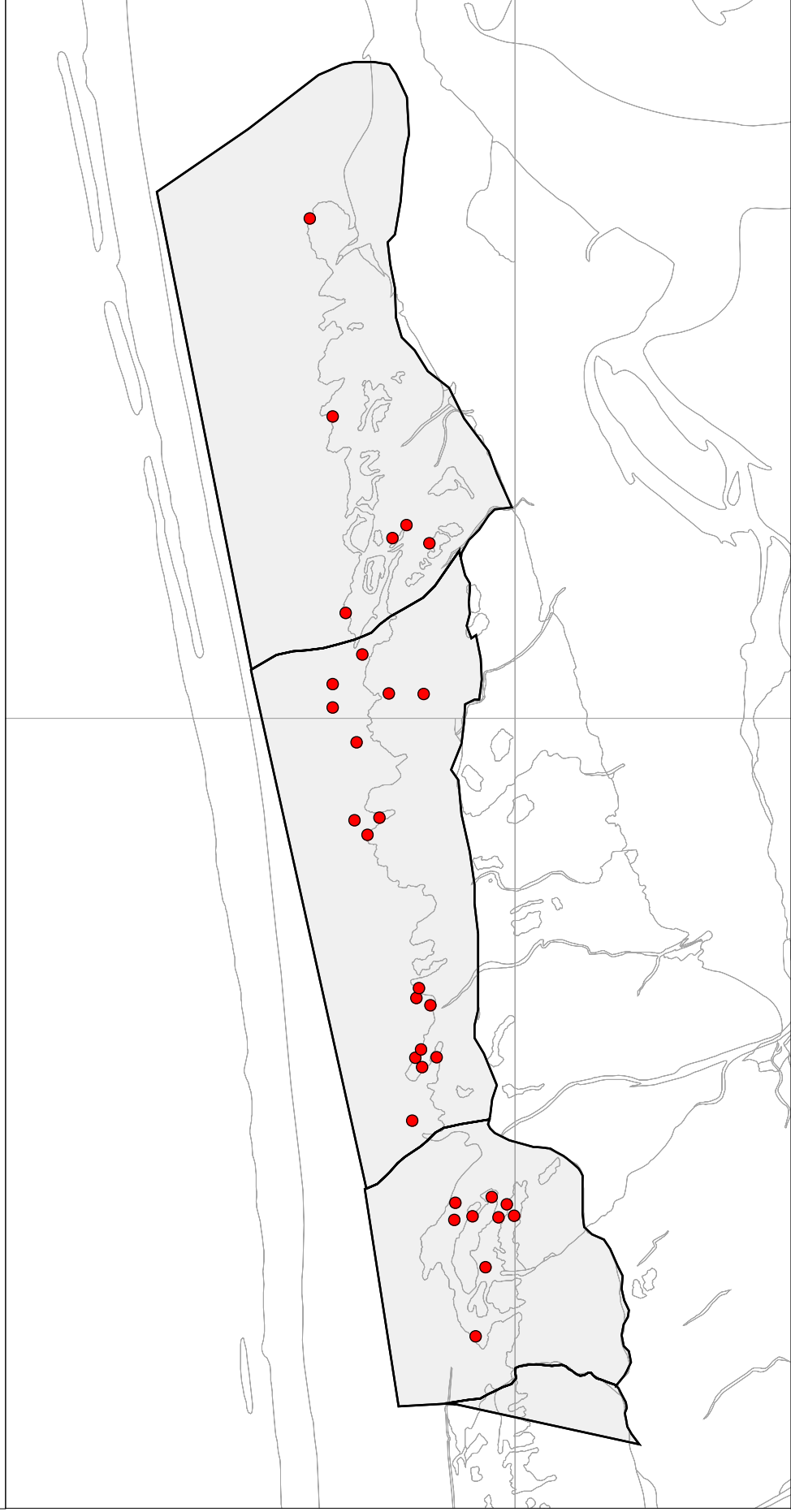

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

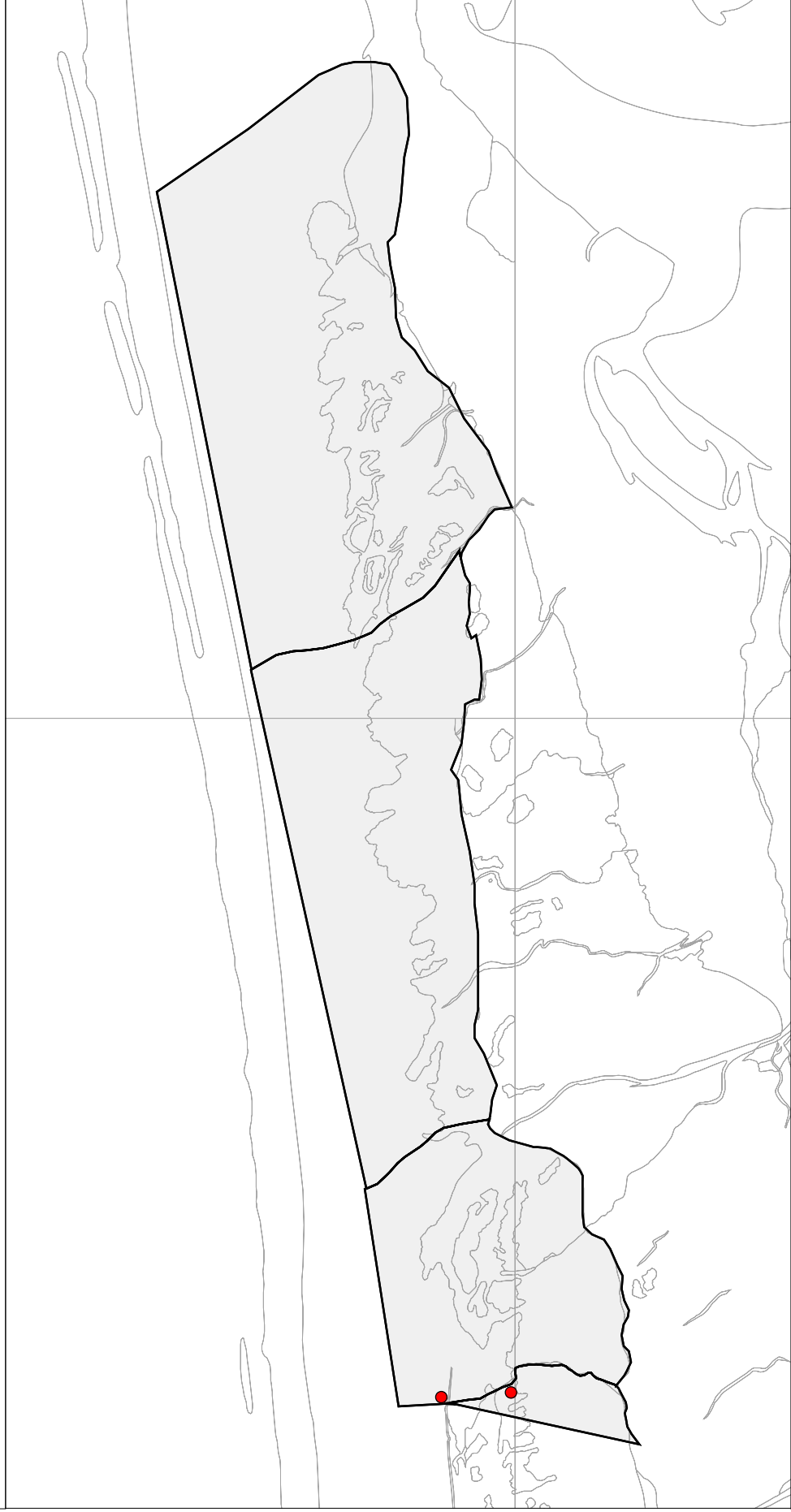
Kauw 32 territoria

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Kneu 2 territories

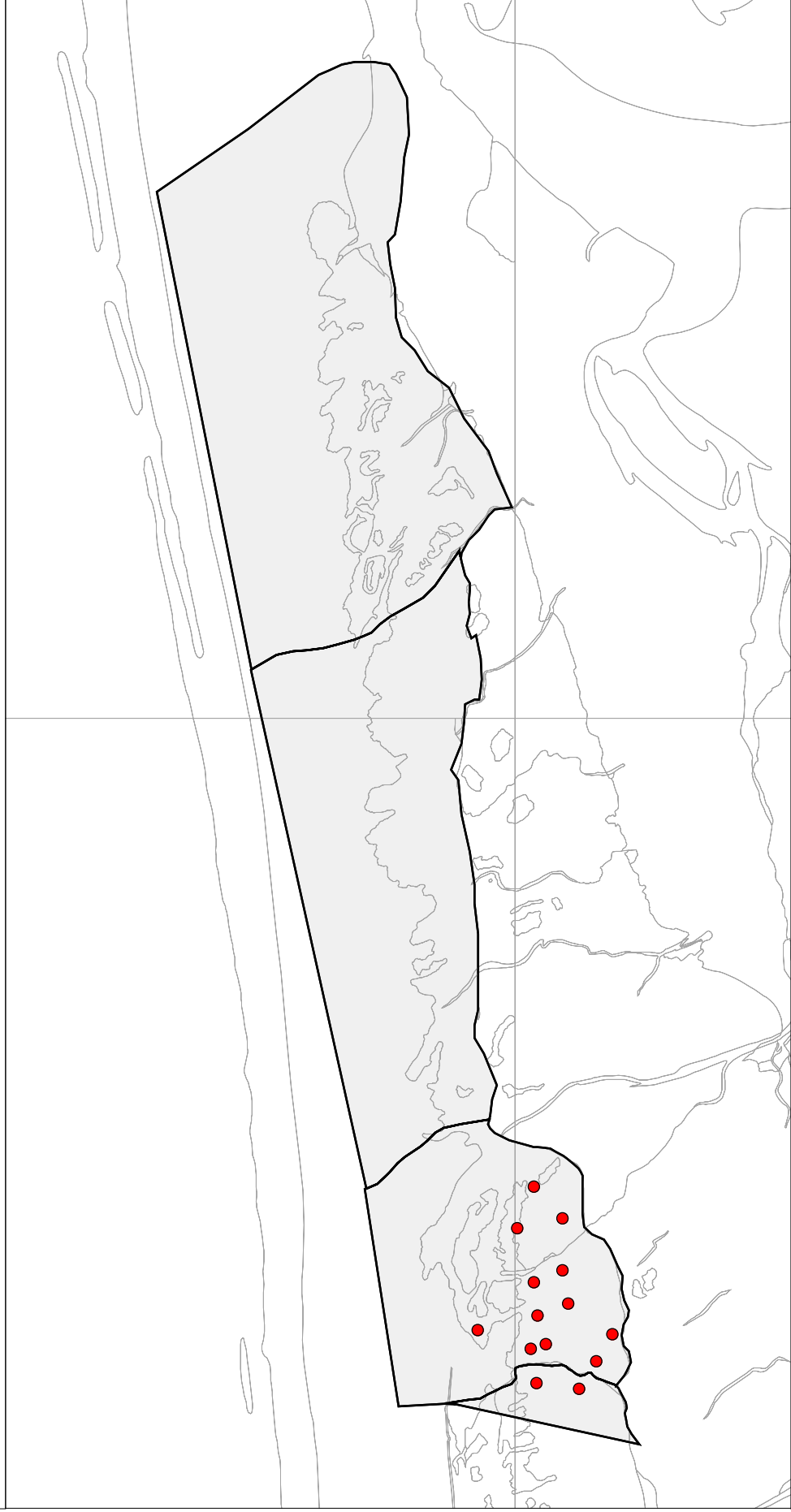

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Rietgors 14 territoria

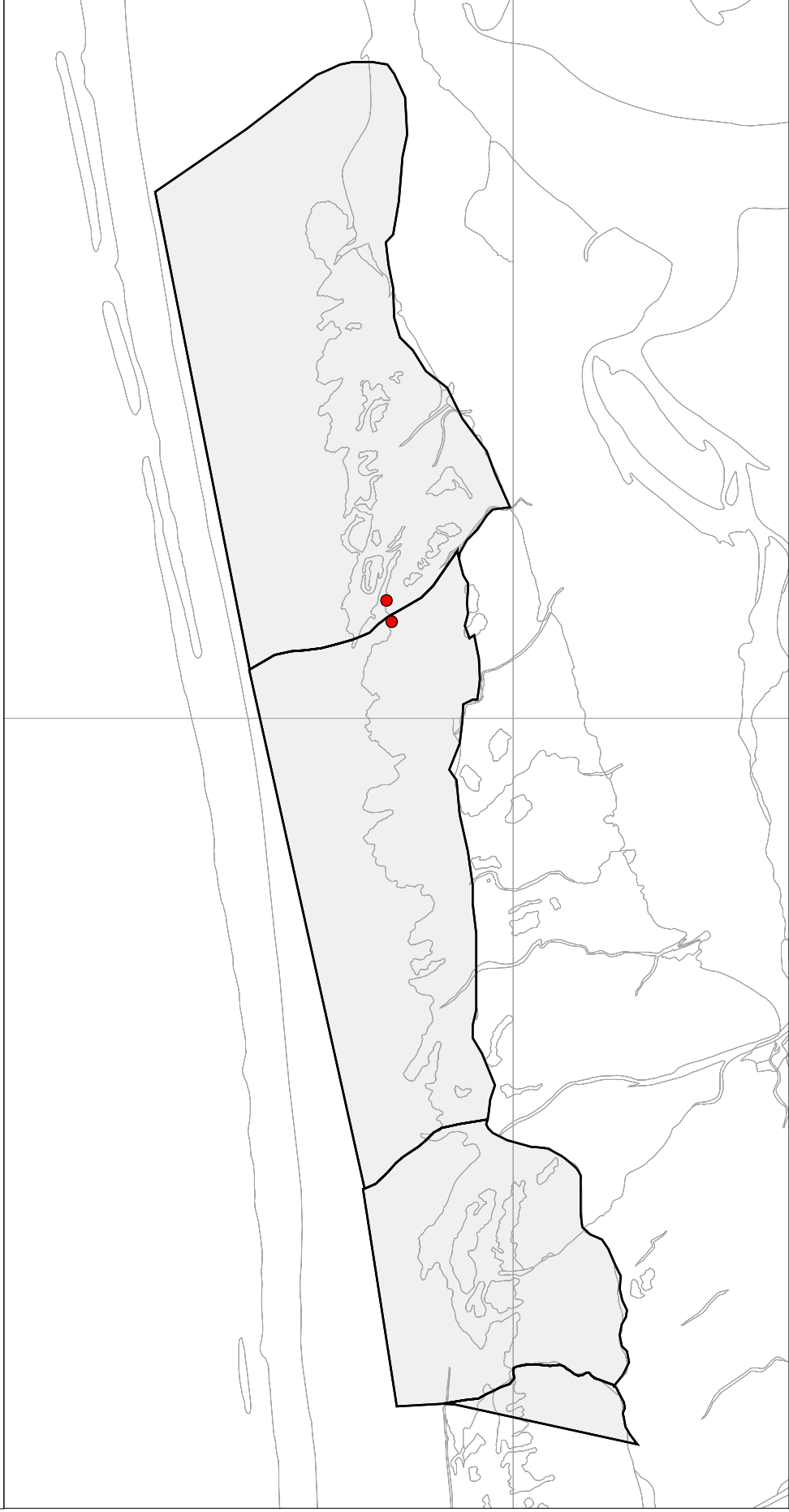

0 500 1000 Meters

Schiermonnikoog 2007

Soepgans 2 territories

0 500 1000 Meters

